

Uvodnik

Andrej Černic

Fantastičen dan za Pahorja

Politika v Sloveniji doživlja zelo radikalne spremembe. Predvsem pa zelo radikalne spremembe doživlja način sprejemanja politike pri slovenskih državljanih. Zmaga Boruta Pahorja v nedeljskem drugem krogu ni bila presenetljiva, tudi razmerje med zmagovitim Pahorjem in poraženim Türkjem je bilo po presenetljivih rezultatih v prvem krogu tokrat dokaj lahko napovedati.

Nezadovoljstvo nad celotno politiko

Slovinci so dejansko izbrali tistega kandidata, ki si je kljub slabi popotnici donedavne izkušnje v vlogi predsednika vlade uspel izboriti status najbolj nestranskega kandidata oziroma tistega kandidata, ki je najmanj vezan na neformalne centre oblasti. To bi lahko izluščili iz nedavnega pestrega političnega dogajanja v Sloveniji: in v to dogajanje seveda ne spadajo samo volitve, ampak tudi demonstracije proti širše zaznamovani politiki pod geslom "Gotof si"! To je sicer svojevrstni paradoks slovenske politike. Borut Pahor je bil med tremi političnimi kandidati tisti, ki je imel v slovenski politiki daleč najdaljšo kilometrino in je tudi najdlje nastopal na vidnih pozicijah in institucionalnih funkcijah: predsednik SD je postal že leta 1996, od takrat pa nastopil funkcije predsednika DZ, evropslanca in predsednika vlade. Na prvi pogled bi moral biti prav Pahor tisti, ki bi moral biti med tremi najbolj izrazita tarča protipolitičnih manifestacij. Ampak ne, zgodilo se je ravno nasprotno. Da ne bo pomote, nihče na nobenem protestnem shodu ni koval Pahorja v zvezde. Pahorju pa je uspelo še pred izbruhom manifestacij prikazati se kot samosvoj kandidat, ki je sicer jasno opredeljen levičar, a se hkrati ograjuje od zgodovinske in postkomunistične slovenske levice. Njegova vlada je, upoštevajoč, da je delovala v najslabšem možnem trenutku, bila po mnogih ocenah "najslabša" izvršna veja oblasti, kar smo jih doslej imeli. A to Pahorju ni škodovalo, ker je geslo "Gotof si"! pouličnih demonstracij vse od Maribora do Ljubljane, od Novoga mesta do Nove Gorice, pa tudi od Kopra do Kranja, vso politiko poenotilo pod skupni imenovalec absolutnega zla. Pahorjeva slaba vlada ni bila torej za demonstrante nič slabša od vseh drugih vlad in od vseh drugih mestnih oblasti. Opekli so se tudi tisti politiki, ki so hoteli iz demonstracij iztržiti nekaj političnih točk: ljubljanski župan Jankovič je bil takrat, ko je med prvo ljubljansko demonstracijo prišel na Kongresni trg, deležen glasnega neodobranja in precejšnjih žvižgov. Če je bilo protivladno vzdušje sredi ljubljane zelo pričakovano (prestolnica je namreč "zgodovinsko" levičarska oziroma protijankovska), pa je bilo težje pričakovati vzklike proti ljubljanskemu šerifu: a zadnji pobjeg sina Jureta na Ciper je sodu izbil dno. Šlo je sicer za najbolj "nedolžno" od dosedanjih Juretovih potez (o sumljivih transakcijah in nevrnjenih posojilih smo v preteklih mesecih že veliko slišali), a je hkrati šlo še za en imeniten dokaz, kako Jankovič pojmuje pravno državo in njene institucije: ko so mu v napoto, se jim skuša izogibati.

Türk si je jamo izkopal sam

Desnica je pred volitvami izražala dokajšnjo zaskrbljenost nad dejstvom, da bodo demonstracije skušali zajahati predsednik Türk in t. i. strici iz ozadja: in to se je dejansko tudi zgodilo. Zelenega učinka pa dosednji predsednik ni dosegel. Množične demonstracije v vseh večjih mestih so na volitve sicer vplivale: na volišče je tokrat prišlo le 40 odstotkov volivcev, kar je za slovensko demokracijo prava katastrofa. Niso pa demonstracije prinesle preobrata, na kate-rega je upal Türkov štab.

/ str. 13

Foto Kroma

POGOVOR Peter Močnik o uplinjevalniku

Gre za resnično bombo sredi gosto naseljenega območja

Pred nedavnim je v tržaški javnosti "počila bomba", ki je za zdaj šele politične, družbene in naravovarstvene narave: kar vsekakor ni malo! Zadeva okrog uplinjevalnika se je v zadnjih tednih tako hudo razpletla, da postaja udejanjanje zloglasnega načrta vse bolj možno. Prav zato se množijo manifestacije zoper graditelja, podjetje Gas Natural. V tej bitki se s skupnimi močmi borijo naravovarstvene organizacije in krajevne javne ustanove: nasprotnika oziroma prava sovražnika-izdajalca je skupna fronta spoznala v rimski vladi, točneje v ministru za gospodarski razvoj Corradu Passeri, ki trmoglavu zatruje strateški pomen uplinjevalnika, in v deželni upravi. Deželni organ, to je Deželna storitvena komisija, je prižgala zeleno luč načrtu: in to na sporen način. Težko pa bo deželni predsednik Renzo Tondo odigral pilatovsko vlogo, saj se glede na protest, ki je bil prejšnji teden pod neurjem na Velikem trgu pred občinsko palačo, v kateri je na povabilo občinskega sveta sam deželni predsednik razpredal svoje recepte - resnici na ljubo dokaj šibke - za premostitev gospodarske krize v FJK, jasno izpričuje očitno nasprotovanje deželni vladi. Pravni okvir problema nam je v pogovoru predstavil pokrajinski tajnik SSK odv. Peter Močnik, ki zadevo spremlja tudi kot pravni zastopnik Republike Slovenije in drugih osebkov.

Foto IG

Ali je bil nedavni razplet glede pristojnih oblasti za dovoljenje v zvezi z gradnjo uplinjevalnika nepričakovana?

Po pravici povedano, nas je celotna zadeva našla nepripravljene, saj nismo znali pravočasno raz-

brati potrebnih znakov ... Vse se namreč vleče že leto dni. Začelo se je s silo in aroganco podjetja Terna, ki je vdralo na slovenska posestva, in to s pomočjo dežele, ki je ojačitev trase elektrovođa od Tržiča do centrale v Padričah svojčas avtorizirala: posluževali so se sil javnega reda, da bi nemo-teno opravljali svoje posle. Podjetje se je izgovarjalo, da ni bilo mogoče speljati elektrovođa pod zemljo: dejansko je ta trasa že sodila v skupek infrastrukturnih služnosti za obratovanje uplinjevalnika v Žavljah, za obratovje potrebuje 25 megavatov energije. Danes namreč nameravajo zgraditi novo traso elektrovođa od Padrič do Žavej. Zanimivo je, da tokrat podjetje Terna predlaga vzemljitev novega odseka! Menim, da je bil ta predlog izrečen zato, da bi se podjetje prikupilo prebivalcem in lastnikom prizadetih območij. Najbrž bodo ponujali tudi bajne odškodnine za razlašanje parcel, pod katerimi naj bi speljali traso. Te parcele bodo dejansko izgubile svojo vrednost.

Hudo je tudi dejstvo, da so pristojni uradi občin, kjer vlada leva sredina, zanemarili pomemben signal. Podjetje Gas Natural je že meseca aprila vložilo na prefekturo prošnjo za dovoljenje, da bi na zasebnih parcelah izvajala potrebne ekspertize za speljavo trase elektrovođa. Prefektura je prošnjo zavrnila, ker je presodila, da ni nobene strukture, ki bi bila predmet javne koristi. Od aprila do danes je podjetje lobiralo, da je končno prišlo do dovoljenja. Sklep ministra Passera z dne 7. novembra, da gre za načrt javne koristi, je zadevo navsezadnje sprostil, se pravi, da so parcele lahko postale predmet razlastitve.

/ str. 3
Igor Gregori

Pogovor

Goriški občinski svetnik Walter Bandelj o problemu merjascev, ki ogrožajo vasi v predmestju

3

Pogovor

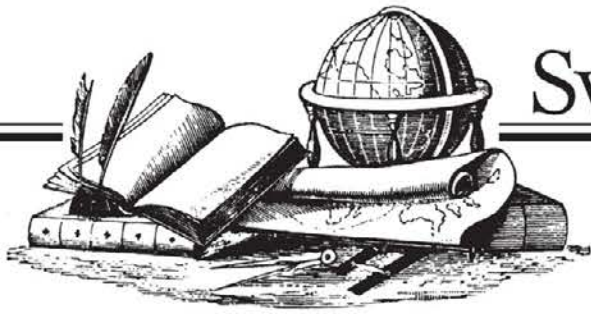

Predsednica upravnega sveta SSG Maja Lapornik je spregovorila o stanju gledališke hiše in o nedavnih polemikah

9

PODPRI NOVI
GLAS

To lahko storiš tudi
s podporno naročnino,
ki znaša 100 evrov.

Trpko vprašanje

Je mladina v brezizhodni ulici?

Gospodarska kriza je huda, ne smemo si zatiskati oči pred tem dejstvom. Recesiji ni še videti konca, čeprav italijanski premier Monti pravi, da vidi lučko na koncu temnega predora. Nemška premierka pa

Novega glasa do SCGV Emila Komela, od Primorskega dnevnika do Glasbene matice, vse je v nekakšnem alarmnem stanju, in to povsem objektivno in razumljivo. Kako bomo iz te krize izšli vsi

liko vprašanj, ker mi je skrb za usodo, za normalno življenje mladih rodov, za njih brezskrbni jutrišnji dan zares stalno pri srcu. Spomin mi gre ob tem na otroška leta (takoj po vojni), ko smo bili dobesedno lačni kruha. Vojna je za seboj pustila eno samo razdejanje in revščino, veliko revščino. Hodili smo po poljih, njivah in gruntih in iskali še tako majhne sadeže, samo da smo kaj dali v lačna otroška usta. In staršem smo z vsemi šibkimi močmi pomagali doma, na polju, na gruntu v upanju, da bo vsaj kaj za pod zob v poznem poletju, v jesenskih sivih dneh.

V vinogradih smo zobali grozdje, še preden je dozorelo, kopali krompir in hren, hlatali za divjimi sadeži, od robidnic do gozdnih sadežev, samo da smo kaj dali v usta.

Danes so vinogradi, mislim na one pod Kontovelom, žalostno zapušteni, mlade roke jih ne obdelujejo več. Skoro ves predel od Nabrezine do Proseka in Kontovela, pa vse tja dol do Barkovelj, je žal neobdelan, zapuščen in sadeži v njem nepobrani.

En sam skromen nasvet bi dal mladim, ki danes tako težko dobijo službo: bi se splačalo pomisliti tudi na vrnitev na zemljo, na rodno zemljo, na našo zemljo? Kaj pa če bi ona, tehnično moderno obdelana, nam znala dati to, kar si želimo, kar moramo imeti: košček zagotovljenega kruha? Zemlja je vselej znala biti radodarna. Morda ne bi bilo napak, da bi mladi tudi nanjo vsaj malo pomislili. Morda jih ne bo razočarala, vsaj upam, da ne.

Drago Štoka

govori o še nadaljnjem kriznem obdobju, ki naj bi trajalo še vsaj pet let.

Kriza usodno prizadeva predvsem mlajše generacije, posebej tiste, ki so končali univerzitetne študije, a so še vedno v pričakovanju prve stalne zaposlitve.

Kriza je prizadela tudi nas Slovence v deželi Furlaniji Julijski krajini, in to je občutiti predvsem pri naših slovenskih ustanovah oz. pri uslužbencih na le-teh. Od

skupaj, ne morem predvidevati. Osebnost si v svojstvu tudi predsednika Sveta slovenskih organizacij na moč prizadevam, da ne bi iz te krize izšli potolčeni do kraja, da bi se ji znali zoperstaviti, da bi ohranili tiste državne oz. deželne finančne prispevke, ki smo jih bili deležni doslej. Upam, da nam bo to uspelo, to govorim seveda za vso našo narodno skupnost.

A meni se ob tem poraja nič ko-

izkušnja odlična podlaga za čim bolj povezovalno vlogo, ki jo slovenska družba in država še posebno potrebujejo v današnjih časih. Hudo gospodarsko in socialno krizo bo potrebno namreč premagati skupaj, v sodelovanju različno mislečih in s skupnim ciljem dviga slovenske časti v Evropi. Čestitkam za volilno zmago in voščilom za uspešno delo pridružujeva še misel, ki zadeva Slovence v zamejstvu in po svetu. Vsi, ki živimo izven meja Republike Slovenije, se čutimo in smo del slovenskega naroda. Stanje naše matične države nam je pri srcu, saj tudi od nje prejemo pomembno pomoč za ohranjanje naših narodnih, jezikovnih in kulturnih korenin. Vloga Predsednika Republike je pomembna tudi za vse nas in prepričana sva, da boste to znali uspešno opravljati, saj ste v prejšnjih letih, kot evropski poslanec in predsednik vlade, znali vedno izkazati slovenskim rojakom v zamejstvu in po svetu primerno pozornost in konkretno pomoč.

Predsednik Borut Pahor na Sveti Gori z gvardijanom p. Bogdanom Knavsom (foto br. Ambrož Požun)

Predsednik Borut Pahor na Sveti Gori z gvardijanom p. Bogdanom Knavsom (foto br. Ambrož Požun)

Ob predsedniških volitvah v Sloveniji Čestitke Borutu Pahorju

Predsednik SSO Drago Štoka je čestital Borutu Pahorju

Ob zmagi Boruta Pahorja v drugem krogu predsedniških volitev je predsednik SSO Drago Štoka pisno čestital novemu predsedniku Republike Slovenije. V svojem dopisu je predsednik SSO izrekel čestitke in voščila za "uspešno in plodno delo za dobrobit slovenskega naroda, slovenske države, njene demokracije in civilne družbe". Štoka je poudaril, da so "čas izredno zahtevni, in kot ste sami poudarjali v volilni kampanji in v Vašem sinočnjem nagovoru, sta sedaj pomembni treznost in enotnost za izhod iz krize in za povrnitev upanja in zaupanja vseh občanov in občanov Republike Slovenije in izven nje".

V svojem pismu je Štoka podčrtal tudi pomen, ki ga ima predsednik Republike Slovenije za Slovence, ki živijo izven meja matične domovine. "Prepričan sem, da boste posvetili vse svoje energije ne samo slovenskim državljanom v Republiki Sloveniji, ampak obenem vsem slovenskim rojakinjam in rojakom, ki živimo v zamejstvu in po vsem svetu", je poudaril Štoka. Pri tem pa je še dodal: "Svojo pozornost do tega dela Slovencev izven matičnih meja ste v svojem preteklem odgovornem delovanju vedno znali izkazovati in prepričan sem, da boste znali to uspešno udeležati tudi na najvišji državni funkciji, ki jo boste opravljali v naslednjih petih letih. V zvezi s tem naj poudarim še, da so

V imenu Slovenske skupnosti, zbirne stranke Slovencev v Italiji, Vam izrekava iskrene čestitke za zmago na predsedniških volitvah in Vam voščila obilo dobrega dela ter uspehov pri opravljanju pristojnosti najvišje državne funkcije. Prepričana sva, da je Vaša dolgoletna politična

Ob tej priložnosti Vas želimo tudi povabiti na osrednji trenutek naše stranke, na vsakoletni novoletni sprejem, ki bo letos 18. januarja v Gorici, v Palači Attems-Petzenstein. Zelo bi bili počaščeni Vaše prisotnosti. Nadvse uspešno delo in prav prirečen pozdrav!

Svet slovenskih organizacij o uplinjevalniku Prednost imajo občani in krajevne javne uprave

Svet slovenskih organizacij je zelo zaskrbljen zaradi poteka upravnega postopka, ki zadeva morebitno izgradnjo plinskega uplinjevalnika pri Žavljah. Tako pomembni posegi ne morejo kar tako mimo mnenja in volje občanov, območja in javnih uprav. Zato je nedopustno ravnanje pristojnih deželnih uradov, ki tega niso upoštevali in na zelo sporen način izdali okoljsko mnenje ter začeli postopek razlaščenja. Ta poteka ravno po kraškem ozemlju in bo spet oškodoval slovensko narodno manjšino, ki tam prebiva. Ponovno je treba še podčrtati, da sploh ni bil upoštevan člen 21

zaščitnega zakona 38/01, ki predvideva spoštovanje zgodovinskih in kulturnih posebnosti ter duha mednarodnih sporazumov. Svet slovenskih organizacij upošteva energetska vprašanja, ki je ključnega pomena za gospodarski in družbeni razvoj. Ni pa sprejemljivo, da se energetska strategija vodi na koži prebivalstva in njegovega zdravja ter proti volji krajevnih uprav in zdravstvenega podjetja. Obvezno pa bi bilo treba upoštevati mnenje, ki ga je dala Republika Slovenija, saj bo imela izgradnja uplinjevalnika pomemben zemeljski in morski okoljski vpliv tudi čez mejo. Svet slovenskih organizacij

je ogorčen, ker se taki posegi obravnavajo na prednostni način, medtem ko za razvoj območja, gospodarstva in kmetijstva na Krasu prihaja do nemožne odločbe in zamud, ki hudo otežujejo avtohtono prebivalstvo in negativno prizadevajo okoljsko ter turistično vrednost kraškega področja. To predstavlja nedopustno razliko, ki si jo sodobne državne in deželne ustanove ne smejo privoščiti. Svet slovenskih organizacij podpira protestne pobude, ki bodo stekle v teh dneh, in se jim pridružuje. Lastne članice vabi, da se udeležijo srečanja, ki ga organizira stranka Slovenska skupnost v četrtek, 6. decembra.

Minuli teden se je delegacija Vsedržavne italijanske zveze katoliških tednikov FISC na povabilo evropskega poslanca Antonia Canciana mudila na dvodnevem obisku evropskih najvišjih organov v Bruslju. V delegaciji, ki jo je vodil predsednik Zveze FISC Francesco Zanotti, so bili poleg kolegov iz Emilije ter Toskane tudi trije odgovorni uredniki katoliških tednikov iz Furlanije Julijske krajine, in sicer Mauro Ungaro za goriški Voce Isoncina, Roberto Pensa za videmski tehnik Vita Cattolica ter Jurij Paljk za naš Novi glas. Evropski poslanec Antonio Cancian, ki sicer pripada v Evropskem parlamentu skupini Evropske ljudske stranke, se je na srečanju zavzel za tesnejšo povezavo s krajevno stvarnostjo, pokazal je izjemno poznavanje razmer pri nas in v Sloveniji, podčrtal odlično sodelovanje s "tistimi evropskimi poslanci, ki delajo", med njimi naštel vrsto slovenskih ter južnotirolske, predvsem pa poudaril dejstvo, da se še posebej v Italiji premalo ve o za vsakdanje življenje izjemno pomembnih odločitvah v Bruslju.

Povejmo na glas

Bodo rojstva povezala obe Gorici?

Ko bi se prepustili prijetni vznosenosti, bi rekli, kako čudovita in kar čarobna je napoved, naj bi se bolnišnici v Gorici in Šempetru dogovorili za delovanje skupne porodnišnice. Bodoče matere iz Gorice bodo lahko rodile onstran nekdanje meje in obratno, bodoče matere iz bližnjega slovenskega prostora se bodo lahko zatekle roditi tostran nekdanje meje. Vse skupaj se je pričelo z deželnim izračunom zdravstvenega sistema, po katerem mora biti v določeni porodnišnici vsaj tisoč rojstev letno, medtem ko jih Gorica beleži le okrog 350, kar bi pomenilo pošiljanje porodnic v Tržič ali celo Palmanovo. In ker predstavlja večja razdalja za porod zagotovo večjo stopnjo tveganja in v skrajnih primerih tudi ogrožitev zdravja ali življenja matere in otroka, je vzniknila iz pozabe misel, da bi se veljalo povezati z bližnjo Novo Gorico oziroma bolnišnico v Šempetru. Kot rečeno, razlog za to prepoznanje ni bila nekakšna čarobna vznesenost, po kateri je rojstvo nekaj svetega, nekaj svetega za mater, očeta in otroka, zaradi česar je nujno do največje možne mere predvsem za mater in otroka primerno poskrbeti. Če bi bila vznesenost vsemogočni dejavnik, bi do sodelovanja med bolnišnicama obeh Goric prišlo že zdavnaj. Koliko prizadevanj je bilo pred leti vložjenih v takšno sodelovanje, kjer se je s staro goriško bolnišnico tik ob meji ponujal stik s Šempetrom dobesedno na dlani, pa do njega vseeno ni prišlo. Pokazalo se je, da je evropski duh sodelovanja komaj dobro v po-

vojih, bolj ideja kot pa resnična pripravljenost na sodelovanje. Zato je tedaj prevladala stara miselnost, da meja še vedno je, čeprav je odpravljena, da je na eni strani en prostor in na drugi strani drug, k čemur velja slej ko prej prišteti zgodovinske zamere, ki vselej uničujejo pametne zamisli v sedanjosti. Na delu so bili predvsem odpori določenega dela Gorice, šušljalo pa se je, da zaradi tega tudi del slovenske strani ni kazal za povezovanje bolnišnic kakšnega posebnega navdušenja. In kar močni zadržki obstajajo še vedno, saj je pred nedavnim Il Piccolo zbral izjave bodočih mamic na Goriškem, ki so vse po vrsti zatrjevale, kako se počutijo nelagodno ob misli, da bi morale roditi na drugi strani meje. Vsekakor je potrebno mnenje porodnic resno upoštevati, o tem ni nobenega dvoma, toda zamisel o skupni porodnišnici obeh Goric je gotovo izjemna in za tukajšnji prostor enkratno spodbudna. Na ta način bi močneje kot doslej zaživela misel o koristnosti povezovalnega sodelovanja in sprožila izrazitejšo skupne načrte tudi na drugih ravneh. Ne da bi bilo to smiselno le v luči Evrope, bilo bi še kako smiselno za obmejni prostor, v katerem živita in se stikata Gorica in Nova Gorica. Lahko je torej skupna porodnišnica res pričetek novega obdobja, na vsak način prijetnejšega in dejavno ustvarjalnejšega. Lahko da res, če le ne bomo dopustili, da nas spet zagrnejo sence še vedno ne mrtve preteklosti.

Janez Povše

Prva adventna nedelja pri sv. Ivanu v Gorici

Uprimo svoj pogled navzgor!

Na prvo adventno nedeljo, 2. decembra, je bilo v Slovenskem pastoralnem središču sv. Ivana v Gorici posebno praznično.

Jutranje svete maše se je udeležilo lepo število družin in otrok; dan prej je okrog 40 mladih pod vodstvom katehistin in pomočnikov, ki so skrbno pripravili vse potrebno, izdelalo približno 60 adventnih venčkov skupaj s starši. Otroci, ki obiskujejo nauk v pripravi na prejem zakramentov, so v nedeljo po maši bili zraven, ko je g. Alessio Stasi blagoslovil venčke, ki so jih nato lahko ponесли domov.

V homiliji je g. Alessio pokomen-

tiral nedeljska berila in poudaril, da pogosto težko verjamemo, da bi iz naših življenj lahko izšlo še kaj dobrega in lepega, da bi se še znali spremeniti v boljše. Naša srca so morda zakrknjena in utrujena, je dejal. Apostol Pavel pa nas

našim očetom, ko pride naš Gospod Jezus. Srce je torej pripravljeno na prihod Odrešenika in "večni Jeruzalem je lahko srce vsakogar izmed nas. Tisto srce, ki je poklicano, da ga v adventu očistimo in pripravimo na veliki

Foto DPD

roti, naj pustimo, da bi Gospod utrdil naša srca, da bomo neoporečni v svetosti pred Bogom in

prihod". Ni to "zemeljski Jeruzalem, zidan iz kamna, ki bo pokončan, ko se bodo zemeljske

sile majale; ni to udobje naših domov ne puhlost naših vsakdanjih skrbi, ne dvoličnost, ne stremljenje po ugledu, pohlepu, denarju, ne razvajenost". Ni to pogled, uprt v tisti zemeljski Jeruzalem, kjer ima vsaka stvar svojo ceno, kjer si z denarjem lahko kupiš, karkoli si poželiš, "kjer se vije neskončno cest, kjer dan za dnem v mrzlični sili drvimo, ne da bi sami vedeli, odkod, kam in zakaj". Svoj pogled moramo upreti navzgor, je dejal mašnik v svoji adventni pridigi, kakor veli Jezus, ko pravi: "Vzravajte se in dvignite glave, kajti vaše odrešenje se približuje"! Vzravajte se torej v tem svetem času, resnično se postavimo pokonci in "glejmo z iskrenostjo in pogumom v svoja srca, tudi v tiste temine, ki jih neradi gledamo, v temine, ki so v nas in jih najmanj poznamo". Vzemimo resno ta sveti čas in očistimo svoje srce, tisti pravi jeruzalemski tempelj, edini, ki lahko vredno sprejme Odrešenika, ki prihaja, je še zaželel g. Alessio.

Pokoncilske spremembe v Cerkvi

O upepeljevanju umrlih

Že brž na začetku najpovem, kako se zavedam, da se s tem, kar bom napisal, marsikdo ne bo strinjal, kakor je to zagotovo veljalo tudi ob tistem zapisu o neobsojbi komunizma na 2. vatikanskem koncilu, a so to vendarle stvari, ki jih je treba povedati in v tej smeri razmišljati. To, da gredo takšna in podobna razmišljanja nekoliko proti toku, je zame dovolj velik razlog, da jih pišem. To sem želel napraviti že kar nekaj časa, a je sedaj, ko obhajamo petdesetletnico pričetka zadnjega koncila, najlepša priložnost. Dejstvo je, da so se po njem zgodile mnoge spremembe. Vse seveda ne takoj, ampak sčasoma, tudi zato, ker so bile nekatere zadeve še vedno prepovedane, dokler ni v letu mojega rojstva

krščanska različnost, kar je postalo celo naslov knjige Enza Bianchija, ki jo dobimo tudi v slovenskem prevodu. Pa poglejmo, kaj je o praksi upepeljevanja dejal švicarski katoliški filozof Romano Amerio (1905-1997), ki je preučil spremembe, ki so se v katoliški Cerkvi zgodile v 20. stoletju, zlasti po koncilu, a ostaja pozabljen - najbrž zato, ker njegovo razmišljanje marsikomu v Cerkvi ni všeč, ker se ne sklada z vsemi shemami, ki so nam jih predložili, mi pa smo jih malce preveč nekritično sprejeli. Takole pravi Amerio: "Če je nesmrtnost duše dogma vseh religij, pa je vstajenje teles ekskluzivna dogma krščanstva in od vseh našemu razumu najtežje razumljiva, saj je povsem zadeva vere, prvi in zadnji od pa-

(1983) izšel nov Zakonik cerkvene prava. Ena od takšnih reči je upepeljevanje umrlih, število katerih je v zahodni Evropi že presežilo število tistih, ki jih pokopavamo v krsti - sam sem ravno danes popoldne, preden to pišem (ponedeljek, 3. decembra) imel žarni pogreb. Zadeva je tudi v cerkvenih krogih postala nekaj običajnega, vsakdanjega - nihče v tej smeri več kaj posebnega ne reče. Pa saj niti ne more, ko pa kanon št. 1176 zadeva "liberalizira", ko pravi, da Cerkev živo priporoča, da se ohrani pobožna navada pokopavanja teles umrlih, da pa po drugi strani ne prepoveduje upepelitve, če razlogi zanjo niso proti krščanskemu (ne katoliškemu) nauku. Nove norme se skladajo z iniciativo papeža Pavla VI. Ta je v tistem pokoncilskem zanosu, ki je včasih bil prav uničevalno naravnano - staro je treba zavreči, podreti, uničiti, se mu odpovedati, v korist novega. Tako smo v katoliški Cerkvi prelomili še eno starodavno izročilo, ki je veljalo od samih začetkov krščanstva. Skoraj nekakšno pravilo je bilo odpreti se svetu, kar je velikokrat pomenilo tudi sprejetje tistega, kar je veljalo za druge, ne pa tudi za katoličane. Danes, zanimivo, želimo povedati, v čem je

radoksov. Prav v nobenem verovanju, razen v krščanstvu, ne najdemo jasno napisano, da bi nekega dne telesa vstala in si ponovno privzela svojo celotno identiteto človeške osebe, v 'vsej polnosti'. To je seveda ena od ključnih točk katoliškega sistema, Cerkev pa je zažiganju teles vselej nasprotovala prav zato, da bi ohranila to vero v vstajenje teles. Ob smrti človeka ni več, vendar pa je telo, ki je bilo človek in ki ob koncu časov spet bo človek, vredno vsega spoštovanja in skrbi". Švicarski teolog nadaljuje: "Starodavna in nikdar opuščena navada pokopavanja mrtvih izhaja iz evanđeljske in pavlinske ideje o semenu, ki je zakopano v zemljo, in o telesu, ki ga vsejejo kot razpadljivo, vstane pa kot nesmrtno (1 Kor 15,42). Pri pokopavanju so kristjani predvsem posnemali Kristusov pokop. Cerkev je seveda vselej vedela, kako tudi tista spremenitev v prah, ki se zgodi pri upepelitvi, ne prejudicira tega, da vstala telesa spet postanejo človeške osebe, vendar pa verstvo, v katerem je vse znamenje, ni moglo zanikati, kako je zažig trupla protiznamenje vstajenja.

/ str. 14
Andrej Vončina

STANDREŽ Ob praznovanju zavetnika sv. Andreja ap.

V svežino mladih glasov odet koncert nabožne glasbe

V vsakoletno bogato, več dni trajajoče praznovanje sv. Andreja ap., ki so ga tudi letos priredili štandredška župnija, PD Štandredž in sKultura 2001, je spadal tudi koncert sakralne glasbe, ki ga je v petek, 30. novembra 2012, izoblikovala Vokalna skupina Sozvočja. Po praznični sv. maši, ki jo je na sam godovni dan štan-

praznovali namreč okroglo obletnico svojega življenja -, je pred oltar lepe štandredške cerkve s poslikavami Toneta Kralja stopilo šest mladih pevcev s komaj osemnajstletnim pevovodjem Anejem Černetom. Mlade fante družijo velika ljubezen do petja, ki se očitno zrcali tudi pri izbiri repertoarja, ki gre od renesančne klasike do sodobnih gla-

načrte. Fantom bo gotovo uspešno prodreti v same glasbene vrhove, saj ni težko ugotoviti, da imajo pevski talent, njihov dirigent pa kaže poleg tega močan temperament, ki se bo v času gotovo še okrepil. Kot piše na priložnostni zgbanki, so vokalno tehniko izpopolnjevali pri znani zborovodnji Mateji Černici, sodelujejo tudi s pianistom Anžetom

Foto DP

dreškega zavetnika sv. Andreja ap. daroval domači župnik, dekan Karel Bolčina, in katere so se udeležili tudi štandredški šestdesetletniki - prav na ta dan so

sbenih okusov. Rosna mlada moška pevska skupina, ki jo sestavljajo pevci z različnih koncev Goriške, je nastala šele pred pol leta, a že kaže svoje ambiciozne

Vrabcem in imajo v gosteh razne soliste. Preden so polno zavzeleni njihovi glasovi, je na koru na orgle zaigral svojo skladbo *Passer benedictus* Anže Vrabec (1989) in z njo pokazal, da mu je ta kraljica glasbil kar domača, kljub mladim letom. Nato je iz violine Nine Klaut ob orgelski spremljavi zazvenela *Sonata za violino v D-duru* Georga Friedricha Händla (1685-1759). Strune violine so se oglasile še pri pesmi *Ave Maria* Aneja Černeta (1994). Skladba, ki jo je Černe posvetil skupini, je bila krstno izvedena. V njej se, kot je dejala povezovalka Damjana Srednik, prepletata arhaičnost in sodob-

nost, temnejši zvoki moških glasov in angelsko mili zven violine. Vokalna skupina Sozvočja je v program uvrstila še dve skladbi poznorenesančnih avtorjev, *Jesu! Rex admirabilis* Giovannija Pierluigija da Palestrina (1525/6-1594), *Duo Seraphim* Tomasa Luisa de Victoria (1548-1611) in melodijo z romantičnim odmevom *Die Nacht* Franz Schuberta (1797-1828), čigar spevnost zmeraj prevzame poslušalčevo dušo. Mladi pevci so se poklonili 85-letnemu skladatelju Pavletu Merkuju (1927) z njegovo priredbo ljudske *Starčič je zgodu ustul*. Posegli pa so tudi po dveh stilih zelo različnih skladbah goriškega skladatelja Patricka Quaggiata (1983), in sicer po melanholično romantični melodiji *Tiha žalost* in po dinamični, rockovski ritmični pesmi *Hallelujah*; namesto ob tolkalih, kot predvideva izvirnik, so jo izvedli ob spremljavi klavirja, pri katerem je bil seveda Anže Vrabec. Toplemu in dolgotrajnemu ploskanju kar lepega števila poslušalcev so se pevcitvijo razgibane *Hallelujah*. Goste je pozdravil župnik Bolčina in poudaril, kako ti mladi pevci ustvarjalno uporabljajo svoj prosti čas, in pristavil, da je ta koncert v "sozvočju" z letom vere, saj nam nabožna glasba pomaga pri poglobljanju verskih resnic. IK

Adventni ropot

Ljudje smo občutljiva bitja

Kot vsako leto mi je tudi letos prišla voščit praznične predstavnice slovenske Karitas. V prijetnem večernem kramljanju je prišlo tako daleč, da bi ji najraje zabrusil darilo v glavo in jo vrgel skozi vrata. Vnel se je preprič ob komentarju o varni hiši za ženske. V šali sem ji povedal tisti bosanski rek, ki je viden v delih Iva Andrića in ga marsikateri bralec sploh ne zazna. Glasi se: "Človek mora žensko in konja udariti vsak tretji dan"! Seveda je gospa povzdignila glas, da pač ne razumem nič, ker nisem poročen, da sploh ne vem, kaj vse morajo ženske danes pretpeti, da nimam

pojma, kaj je moška sebičnost, da vsega tega sploh ne bom razumel, ker sem zaprisežen stric ... Tega naštevanja je bilo kar za celo uro. V tem času sem skuhal še eno kavo, ona pa je kar naprej "ropotala". Ko se je umirila, sem zelo obzirno, mogoče z malo prenežnim glasom nadaljeval: "Veš, vse lepo in prav, nasilje je nasilje, ali naj človek res nabunka vsak tretji dan žensko kot konja, ne vem, ker nisem z Balkana, vem pa eno, da še nisem slišal za varno hišo za moške". Zopet je počilo. Naštela mi je vse moške egoistične vrline, kot se jih je v šoli naučila, o ženskih pa ni govorila... Ko je konča-

la, sem nadaljeval: "Nikoli nisem zagovarjal nasilja in ga ne bom. Ni pa nasilje, če mogoče mož povzdigne glas, ker je žena kupila torbico 'od marke', zanjo odštela celo plačo, drugo pa je ni zanimalo, ker pač ona mora biti 'od marke', ker hoče biti 'in'! Prav tako ni nasilje - ker ga počenja zopet ona -, če otrok ne prinese domov samih odličnih ocen in je zato karan. To lahko opažamo tudi pri naših šolarjih, ki so iz 'in' družin". Sploh ne bi zašel v to debato, če ne bi v zadnjem času opazil neke boleste hibe med nekaterimi predstavnicami nežnega spola. Sladka predzakonska ljubezen se v drugem, če ne že v prvem letu zakona razdre. Moža kratko malo vrže na cesto in si prisvoji stano-

vanje ali ga deli še z otrokom, če ga ima, ali pa z novim prijateljem. Seveda so tu tudi pravni predpisi, vendar kateri moški bo živel s takšno kvazi ženo pod isto streho? Sicer pa; kaj bo delo pod isto streho, če ga je že zakonita žena brnila na cesto? To so poroke iz nekega interesa, ki jih zapažamo pri ženskah žal v večji meri kot pri moških. Tako je marsikateri fanta podzavestno strah in si ne upa narediti tistega pomembnega koraka, da bi zaživel skupno družinsko življenje. Vse preveč je tovrstnih goljufij, ki imajo za interes samo grabež po nekem imetju, in tu so žal moški v podrejenem

položaju, ker jih tudi zakonodaja ne ščiti. Edino, kar jim ostane, je, da se zopet vrnejo domov, če sploh imajo kam priti! Da o odnosu, ki ga takšne ženske imajo do bivših zakonskih mož glede otroka, ne govorim. Bosanski pregovor je pač bosanski pregovor in

se z njim ne strinjam, kot tudi dobro vem, da smo ljudje sila občutljiva bitja in ta občutljivost nas spremlja celo življenje. Zavedam pa se, da mogoče starejši le pre malo opozarjamo mlajše tudi na tisto dimenzijo življenja, ki se imenuje človekova duhovnost. Ta pa je za skupno življenjsko pot dveh zelo pomembna. Vsak človek je enkrat v Božjih očeh, zato ga nihče nima pravice oropati njegovega dostojanstva. Ob Jezusovem učlovečenju je Bog postal eden izmed nas in nas vedno znova nagovarja, še posebej z vestjo, in kliče k polnosti življenja. Ambrož Kodolja

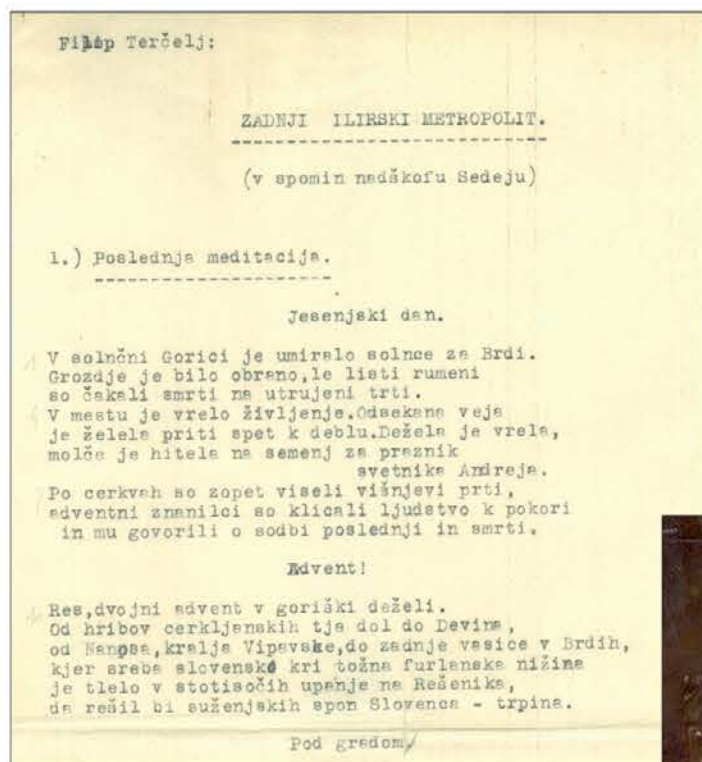
Ob smrti duhovnega očeta l. 1931

Terčeljeva pesnitev v poklon nadškofu Sedeju

Pred 81 leti je na vigilijo prve adventne nedelje, ki v cerkvenem letu sledi nedelji Kristusa Kralja, pred Pilatom obsojenega v smrt, bil je 28. november 1931, v Gorici umrl nadškof Sedej. Osebo zelo globoko

zadnji poti na Sveto Goro v četrtek, 3.12.1931. Pesniška pripoved se konča s pretresljivo prošnjo Metropolitu že v Božji navzočnosti, naj prosí za narod, da vere in upanja ne izgubi. Pesnik natančno spremlja resni-

lo mogoče, da so mu obljubili zvestobo in zavezo, da bodo kot družina skrbeli za človeka, ki rabi bližnjega in se le po bližnjem bliža Bogu. Prav ob tej priložnosti, v Stični namreč, je bila ta mogočna pesnitev, ki jo lahko imamo za višek Terčeljevega pesniškega ustvarjanja, prvič javno predstavljena. **Ponedeljski Slovenec, 30.11.1936, pod naslovom "Spominu nadškofa dr. F. B. Sedeja"** poroča o slovesnosti v Stični na izseljensko nedeljo, 29.11.1936, ob peti obletnici nadškofove smrti pred tam zbranimi cerkvenimi dostojanstveniki in odličniki naroda, pred primorskimi emigranti, dijaško in akademsko mladino. Prišli so s posebnim vlakom. V Stično, ker je nadškof Sedej z bogoslovci med prvo svetovno vojno ob umiku iz Gorice zaradi bojov na

je tragedijo nadškofa Sedeja doživel duhovnik in pesnik Filip Terčelj in mu ob smrti iz neposredne bližine in povezanosti posvetil mogočno pesem z naslovom "Zadnji ilirski metropolit. V spomin nadškofu Sedeju", ki je objavljena na straneh od 74 do 78 male knjižice z naslovom Dr. Francšek Borgia Sedej, ki jo je napisal in leta 1971 v samozaložbi v Zagrebu izdal nadškofov nečak, odvetnik dr. Josip Sedej. Gre za zelo dragoceno biografsko delo, ki nazorno govori ne le o tej veliki duhovni in kulturni osebnosti naše Goriške, ampak tudi o osebnih odnosih, ki sta jih sorodnika vzdrževala. Vsebinsko govori o Sedejevih zadnjih dneh, o njegovem umiranju in smrti ter o nadškofovi

čne dogodke. Pri Terčelju ni do nerazpoznavnosti deformirane resnice, ni muhe iz slona ne levjega ugriza iz komarjevega pikala. (Gl. Novi glas, št. 24, 28.6.2012: "Na obisku kardinala Sodana v Sloveniji - Sprava je mogoča in je naša dolžnost") Terčeljeva pesem o Metropolitu je pripoved, slavospev in program, program po človeških močeh in omejenostih uresničen v "Sedejevi družini" ob smrti duhovnega očeta za duhovne sinove in otroke, ki so očeta pokopali na Sveti Gori in se mu šli ob peti obletnici smrti manifestativno poklonit v Stično, ker v rodni Goriški to ni bi-

Soški fronti našel zavetje v tamkajšnjem samostanu. Slavolok pred samostanom "nadškofu Sedeju v spomin in belim menihom v hvaležnost", slovesnost s sveto mašo v cerkvi, odkritje spomenika levo ob oltarju, slavnostno akademijo, ki je sledila v samostanski dvorani, vse je pripravila in postavila

"Sedejeva družina".

Po maši zadušnici, ki jo je daroval upokojeni nadškof Jeglič ob somaševanju opata in velikega števila duhovnikov in med katero je imel ljubljanski škof, dr. Gregorij Rožman, "izklesan govor" v slavo pred petimi leti pokojnega goriškega metropolita, Sedeja" in po odkritju spominske plošče in herme nadškofa Sedeja, umetniško delo iz domačega kamna kiparja Borisa Kalina iz Solkana, je goriška mladina k spomeniku položila žaro svetogorske zemlje s Sedejevega groba in šopek goriških nageljnov ter vodila molitev očenaša za svojega nadškofa, vanjo se je vključila vsa cerkev. Po tem je na govorniški pod ob spomeniku stopil pisatelj F. S. Finžgar in ob svetopisemski podobi o preroku Natanu in kralju Davidu razvil misel o razklanem slovenskem narodu s poudarkom, da obstaja tudi za majhne narode pravica do življenja, ker je to večni Božji zakon. Opat dr. Kostelec je nato osvetlil Sedejev lik pobožnega, za Cerkev in narod zavzetega, vdanega moža med njegovim bivanjem v Stični. Maši je sledila bogata akademija s solističnimi pevskimi in zborovskimi točkami ter nagovorom. Posebno mesto pa je imela Terčeljeva Trilogija o Metropolitu, ki jo je dovršeno podal akademik A. Röger, "motiv vreden tragedije, spesnjen v dobrih gladkih verzih ter podan po zelo spretnem recitatorju, ki je pokazal, da je recitirane besede očitno res doživel in je na občinstvo naredil globok vtis", kot je zapisal poročevalec.

Odkritje Terčeljevega tipkopisnega originala pesmi v arhivu Josipa Sedeja je spet dogodek zase, ta tipkopis nam namreč pomaga razjasniti nekatere verzve v knjižni objavi. Dobila pa sem ga po spletu okoliščin iz rok gospe Marije Sedej (1928) poročene

Faksimile osmrtnice kot primerjava s Terčeljevo pesniško pripovedjo

Vir: iz arhiva Josipa Sedeja in iz rok Marije Sedej Menart

Prevod: Metropolitni kapitelj v Gorici v globoki žalosti sporoča vsem Ekscelencam škofom sufraganom, prečastitemu kapitelju Trsta, Kopra, Poreča, Pule, Ljubljane, Ogleje in Celovca, častitemu kleru, vsem vernikom goriške nadškofije in vsem oblastem, civilnim in vojaškim, pokrajini Gorica, Videm in Trst novico o smrti njegove ekscelence velespoštovanega in prečastitega monsinjorja Franciška Borgia Sedeja naslovnega nadškofa Egina, od marca 1906 do 31. oktobra 1931 princa nadškofa in goriškega metropolita. Svetel vzgled čednosti, njegova Ekscelenca Monsinjur Sedej, je svetniško izdihnil s poljubom Gospoda, opremljen z vsemi zakramenti, danes, 28. novembra, ob 15 uri. Truplo častitega Pastirja bo izpostavljeno 30. nov., 1. in 2. dec. v škofovi kapeli. Slovesen pokop bo v četrtek, 3. dec. od 9 ure. Na željo častitega Rajnika bo truplo pokopano na Sveti gori. Njegovo blagoslovljeno dušo pripravljamo škofom, kleru in vernikom v molitev. Gorica, 28.11.1931. Metropolitni kapitelj.

Menart, ki živi v Ljubljani. Terčeljev tipko-pisni original trilogije Metropolitu, ki ga objavljamo, nosi datum Ljubljana 2.1.1937, natipkan je na tankem rjavem listu starega formata 21 x 34 z datiranim Terčeljevim pripisom. S tem tipkopisom smo dobili potrdilo, da je pesnik "Trilogijo" hotel prav tako: imel je dovolj časa, da je vse preveril in pretehtal, tu ni napake, razen kake zgubljene nehotene pomete. Podpis v drugem rokopisu ostaja neznanka, verjetno gre pripis in podpis nekoga s sredniško vlogo, dalo bi se, recimo, prebrati (Stefano Tonkili). Najden aprila 2012 tudi s posredovanjem Marije

Goriškem, našega nadškofa Sedeja, našega skladatelja in zborovodja Lojzeta Bratuža in našega duhovnika in pesnika Terčelja - "naši" so ga leta 1946 ubili - danes se njegove svetniške veličine, mučeniške žrtve trojnega totalitarizma nasilja, fašizma, nacizma in komunizma, Slovenci v svoji 'omejenosti' in 'plahosti' sramežljivo otrešamo. Stopimo korak naprej, Slovenci, z dvignjeno glavo in se potrudimo, da vesoljni Cerkev pokaže mo rubine krajevne Cerkev, naše svetnike, ki so kot tudi največji umetniki del identitete našega naroda in človeštva, in naj se jih nobeden ne brani ne sramuje. **Marija Pegan**

Katalog del iz knjižnice na Kostanjevici dostopen na internetu

Krona večletnega dela

Na rojstni dan našega velikega Franceta Prešerna, 3. decembra, je v Sloveniji potekal *Ta veseli dan kulture*, že tradicionalna prireditev, ko kulturne ustanove na stečaj odpirajo vrata obiskovalcem. Dogajanje se je tudi letos pridružil (z vodenimi obiski ob 9., 15. in 17. uri) Franciškski samostan Kostanjevica nad Novo Gorico s svojo znamenito zgodovinsko samostansko knjižnico, kulturnim spomenikom, poimenovanim po največjem slovenskem jezikoslovcu 19. stoletja, p. Stanislavu Škrabcu, ki je na Kapeli preživel več kot 40 let. Pred petnajstimi leti je bila knjižnica temeljito preurejena, pred enajstimi leti pa se je pričela katalogizacija; šlo je za dolgo delo, saj knjižnica hrani obsežno gradivo, več kot 16 tisoč del. Oboje je omogočila finančna podpora Mestne občine Nova Gorica. Pred nekaj tedni so katalog prenесли na portal WinKnj (dostopna je na spletni strani <http://10206.winknj.si>). Projekt so prejšnji teden, 29. novembra, predstavili na tiskovni kon-

ferenci v dvorani franciškskega samostana. O njegovi tehnični izvedbi sta spregovorila v. d. direktorja Goriške knjižnice Boris Jukić in predstavnik Mordicom, ki je katalog postavil na splet. Poudarila sta, da WinKnj povezuje okrog 460 slovenskih knjižnic, torej več kot t. i. virtualna knjižnica Cobiss. To, kar je bilo doslej storjeno za knjižnico s Kostanjevico, bodo v prihodnje še izpolnjevali, saj

gre za ogromno količino podatkov. "To je le začetek, stvar se bo še razvijala"; v kratkem jih čaka digitalizacija pomembnejših knjig v knjižnici in seveda v prvi vrsti jezikoslovnega opusa p. Škrabca. V naslednji fazi bodo v katalog vnesli tudi

Spletni katalog

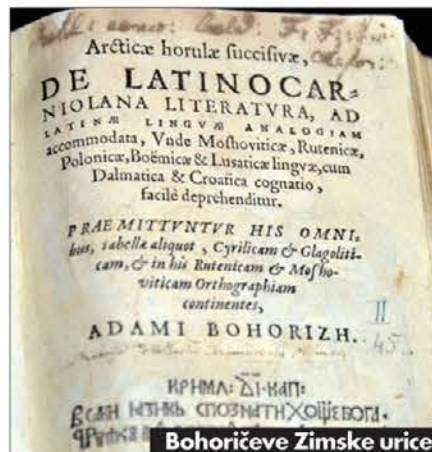

Zupan Matej Arcon in p. David Šrumpf (foto DPD)

naslovnice. Katalogizacija je bila zelo zahtevna in dolgotrajna. Med popisom so morali prav vsako knjigo posebej pregledati, saj se je v preteklosti dogajalo, da so v isto enoto vezali po več del različnih avtorjev, tudi iz različnih obdobij. Kot je povedala Mirjam Breclj, zaposlena v knjižnici, so v sodelovanju z NUK-om začeli pregledovati tudi inkunabule. Posebno dragoceno Škrabčeve knjižnice predstavlja namreč 30 inkunabul (prvotiskov), ki so nastale v letih 1445-1500. Še posebej pomembna in dragocena je Bohoričeva slovnica iz leta 1584 Arctice horulae (Zimske urice) z avtorjevim lastnorodnim posvetilom; gre za enega izmed osmih znanih ohranjenih izvodov, ki je morda edini na ogled javnosti. Gvardijan p. David Šrumpf se je za "veliko opravljeno delo" zahvalil prav vsem sponzorjem, v prvi vrsti Mestni občini Nova Gorica. Odločen je bil poseg nekdanjega župana Črtomirja Špacapana, ki je prepoznal pomen in vrednost Kostanjevice, je dejal p. David. Župan Mirko Brulc je sodelovanje nadaljeval, prav tako Matej Arcon. Tudi njemu gre za zasluga, če mestna občina še naprej omogoča, da sadovi dva-

jetletnega sodelovanja še rastejo, da so prostori Kostanjevice s svojimi znamenitostmi odprti javnosti, šolam in turistom. Marjanu Breclju se je zahvalil za posebno skrb tudi v najtežjih časih, po drugi vojni, ko je skrbel, da knjižnica ni propadla; zahvalo je izrekel še drugim sodelavcem, tudi tistim, ki spodbujajo in urejujejo projekt. Župan Arcon je zagotovil svojo podporo še pri nadaljnjih korakih, saj se zaveda, da je promocija knjižnice in Kostanjevice obenem tudi promocija Nove Gorice. "Na Kostanjevici je vedno zanimivo,

vedno se kaj dogaja, ljudje so vedno dobrodošli", je sklenil p. David. Več informacij na portalu www.samostan-kostanjevica.si / DD

Kratke

Miklavževanje pri sv. Ivanu

Gledališka skupina O'Klapa v sodelovanju s Skupnostjo družin

Sončnica in Slovenskim pastoralnim središčem v Gorici vabi v soboto, 8. decembra, ob 11. uri (po jutranji maši) v dom Franc Močnik v Gorici, kjer bo potekalo miklavževanje z igrico Božič očka Martina. Po francoski pripovedki jo je priredil Lev Nikolajevič Tolstoj. Režija: Franko Žerjal. Igralci: Tadej Pahor, Mojca Pintar, Ivana Fajt, Sanja Vogrič, Chiara Bergnach, Veronika Onesti,

Ferdinand Frandolic, Manuel Persoglia, Marta Fajt, Simon Čavdek, Katja Terčič, Mitja Pahor. Vodja predstave: Katerina Ferletič. Tehnični, tonski in scenski mojstri: Niko Klanjšček, Marijan Markežič. Kostumi: Marija Ferfoglia Ferletič. Čevljarstvo orodje je posodila trgovina obutev Kosič.

Na Go-Orienta tudi gostinska šola Ad formanduma

V sredo, 28. novembra, se je v Gorici končal sejem usmerjanja Go Orienta, ki ga Goriška pokrajina namenja dijakom tretjih razredov nižjih srednjih šol z namenom, da se prihodnjim višješolscem predstavijo možnosti nadaljevanja šolanja na višješolski ravni.

Poleg višješolskih zavodov in licejev se na sejmu predstavljajo tudi zavodi za poklicno izobraževanje, ki ponujajo triletna programe splošnega izobraževanja in poklicnega usposabljanja.

Med temi je tudi Ad formandum s svojo gostinsko šolo, ki je od letošnjega šolskega leta pričela izvajati izobraževalni program Gostinski delavec: kuhar ali natakar tudi v Gorici. Pred kratkim so stojnico Ad formanduma obiskali "Prežihovci" z Večstopenjske šole Doberdob, medtem ko so predstaviti programa gostinske šole prisluhnili tudi "Trinkovci".

"Odločitev za poklicno izobraževanje je dobra odskočna deska za mlade, ki se po končani nižji šoli želijo izpopolniti v poklicu in se uveljaviti v življenju", je predstavitev uvedla Martina Canziani, ki je na tržaškem sedežu Ad formanduma odgovorna za programe na gostinski šoli. "Program Gostinski delavec, ki traja v celoti tri leta, omogoči dijakom pridobitev diplome poklicne kvalifikacije, veljavne na evropski ravni. Vstop v svet dela je skoraj takojšen, tako da je šolanje na gostinski šoli - podobno kot na drugih programih poklicnega izobraževanja - slej ko prej dobra priložnost za zaposlitev takoj po končanem študiju", je dijakom povedala koordinatorka. Šolski predmetnik sestavljajo predmeti s splošnega izobraževalnega področja, npr. jeziki, matematika, računalništvo, komunikacija, in poklicne in strokovne kompetence, npr. kuharska tehnika in tehnike střežbe. Vsako leto opravijo dijaki teoretični pouk v razredu in praktični pouk v kuhinjskem laboratoriju ter prakso v gostinskem podjetju, med katero lahko dijaki preizkusijo vse, kar so se naučili v šoli, in se tako še bolj približajo poklicu.

Zato da dijaki spoznajo realnost gostinske šole Ad formanduma v Gorici, bodo v januarju potekali Dnevi odprtih vrat. O datumih bomo poročali naknadno.

XX. Novačanova gledališka srečanja / Slavila je štandreaška predstava Zbeži od žene

Tekmovalni festival, XX. Novačanova gledališka srečanja, ki jih prireja Kulturno umetniško društvo Zarja Trnovlje Celje, smo pred nedavnim že bežno omenili, saj je na prvem dnevu tega festivala ljubiteljskih gledaliških skupin iz Slovenije in tujine, 19. oktobra 2012, nastopil dramski odsek Prosvetnega društva Štandrež s svojo lanskoletno uspešnico, komedijo Rayja Cooneyja Zbeži od žene, ki se še pogosto pojavlja na raznih odrih v dinamični in domiselni režiji Jožeta Hrovata. Božidar Tabaj je bil na večeru za vlogo detektiva Porterhouserja razglašen za najboljšega igralca večera. Jubilejna Novačanova

Foto DP

gledališka srečanja v organizaciji KUD Zarja Trnovlje, ki ima za seboj 70 let bogate umetniške poti, so ponudila v tekmovalnem programu, od 19. oktobra do 24. novembra, pet predstav ljubiteljskih gledaliških skupin z raznih koncev Slovenije in našega zamejstva, pa še predstavo izven programa Goli pianist ali Mala nočna mora, ki jo je uprizorila domača dramska skupina. Ta vsako leto pripravlja po eno predstavo za odrasle, otroke in mladino.

Sodelujoče predstave v tekmovalnem sporedu so si zaslužile pohvalo in aplavz, a le ena je še posebno navdušila in osvojila srca gledalcev: naziv in plaketo za najboljšo predstavo po oceni občinstva je na jubilejnih Novačanovih gledaliških srečanjih 2012 prejela predstava Zbeži od žene v režiji Jožeta Hrovata in izvedbi dramskega odseka PD Štandrež. Potem ko je s svojim vrtoglavih ritmom in neštetiimi zabavnimi trenutki v zelo dobri igri nastopajočih omrežila že ničkoliko gledalcev in prejela kar nekaj nagrad, je ujela v svoje komedijske pasti še gledalce na Celjskem.

S ponosom lahko ugotavljamo, da imamo na Goriškem tako dobro ljubiteljsko gledališko skupino s skoraj petdesetletno dramsko tradicijo, ki s svojimi gostovanji po Sloveniji prinaša gostiteljem tudi košček naše Goriške in prispeva k boljšemu poznavanju slovenske narodne prisotnosti v Italiji, ki je žal v naši matični domovini marsikje še pomanjkljivo. / IK

DOBERDOB Rdeči križ iz Kranja je krvodajalcem podaril defibrilator

Prijateljstvo med Doberdobom in Kranjem "naj se nikoli ne ustavi!"

Vaška skupnost iz Doberdoba je teden dni pred prihodom velikodušnega sv. Miklavža prejela pomemben in dragocen dar. Člani krajevnega Zdrženja prostovoljnih krvodajalcev so namreč v petek, 30. novembra, imeli v gosteh prijatelje območnega združenja Rdečega križa iz Kranja, ki so jim podarili zunanji avtomatski defibrilator; gre za prenosno elektronsko napravo, ki je ključnega pomena pri nenadnem srčnem zastoju.

V popoldanskih urah so najprej obiskali župana Paola Vizintina in center Gradina, nato je bilo na sporedu slavlje v telovadnici. Predsednik doberdobskih krvodajalcev Aldo Jarc se je najprej zahvalil gostom, med katerimi so bili generalni sekretar RK Slovenije Danijel Starman, predsednik območnega združenja RK iz Kranja Marijan Gantar, kranjski podžupan Janez Freljih in lepo število članov Kluba mladih RK iz Kranja. Doberdobsko skupnost so predstavljali podžupanja Luisa Gergolet, občinska odbornika Nordio Gergolet in Danijel Jarc, ravnateljica in podravateljica Večstopenjske šole Sonja Klanjšček in Dario Bertinazzi, prisotni pa so bili tudi člani Civilne zaščite ter mladi odbojkarji Vala in nogometaši Mladosti, ki uporabljajo telovadnico. Jarc je povedal, da so

Zgoraj: M. Gantar, L. Gergolet, A. Jarc in D. Starman
Desno: mladi športniki se preizkušajo v oživiljanju

složno sklenili, da bo imel "aparatus, ki je življenjskega pomena", svoje mesto prav v telovadnici, kjer poteka - sredi vasi - vrsta dejavnosti. Podžupanja se je zahvalila rojakom iz

domovine za "izredno velik dar", Jarcu pa za stalne stike z njimi. Gantar je povedal, da so z veseljem prišli v Doberdob; navzoče je spodbudil, naj spoznajo življenjsko funkcijo defibrilatorja, hkrati pa izrazil tudi željo, da bi ga čim manj uporabljali. Starman je dejal, da je srce simbol ljubezni in prijateljstva; Doberdob in Kranj, ki sodelujeta več kot 20 let, pa imata veliko srce, "ki naj se nikoli ne ustavi; naprava naj bo samo čuvaj"! Člani Rdečega križa so navzočim na kratko, a res nazorno orisali temeljne postopke oživiljanja v primeru zastoja srca. Poudarili so, kako pomembno je se ne ustrašiti, pa tudi to, da je edina napaka pustiti človeka v težavah samega in ne narediti

nič. S pomočjo lutk so tudi konkretno prikazali postopek reanimacije, ki se izvaja, ko je oseba nezavestna oz. neodzivna, ne diha in se ne premika, pa tudi funkcije elektronske naprave. V zunanji masaži srca in umetnem dihanju so se preizkusili tudi domačini, med njimi podžupanja in mladi športniki. Dva krvodajalca sta že usposobljena za uporabo defibrilatorja, Jarc pa že razmišlja o tečaju, da bi ga znali primerno uporabljati še drugi krvodajalci in odborniki športnih združenj.

DD

FEIGLOVA KNJIŽNICA Primorci beremo 2012

Podelitev priznanj v družbi avtorja Janka Žigona

Tolminski knjižnici se je 1. 2007 porodila zamisel, da bi za vzpodbudo bralne kulture pri odraslih priredili bralno akcijo, ki so jo poimenovali *Primorci beremo*. Najprej so pri njej sodelovale štiri knjižnice, potem pa se jim je pridružilo še šest oz. sedem drugih primorskih knjižnic. Pred tremi leti je k sodelujočim knjižnicam pristopila še Narodna in študijska knjižnica s Feiglovo knjižnico. Bralci so po pravih lahko izbirali med 57 proznimi deli in 11 pesniškimi

zbrkami. Sodeloval je lahko vsak član knjižnice, starejši od petnajstih let. Za prejem priznanja je vsak udeleženc med 23. aprilom in 10. novembrom moral prebrati pet proznih del in eno pesniško zbirko. Letošnje izvedbe *Primorci beremo* se je udeležilo 42 obiskovalcev Feiglove knjižnice, ki so skupaj prebrali 263 knjig. Največ bralcev je seglo po knjigah *Dopust s taščo* Ivana Sivca, *Solniški kruh* Andreja Makuca, *Hvalnica rešnjemu telesu* Alojza Ihana, *Zima z ognjenim šalom*

Tatjane Kokalj in Jane Kolarič. Le 28 najbolj vnetih knjižnih moljev je izpolnilo pravila bralnega načrta in prejelo zaslužno priznanje, ki so jim ga knjižničarke podelile v prostorih Feiglove knjižnice v torek, 26. novembra 2012, popoldne, ko je v goriško knjižnico prišel v goste inž. Janko Žigon, avtor avtobiografske knjige *Inventura*. To so zapisi "drobnih doživetij, ki nam razgrinjajo življenje in delo srednješolcev, ki smo svoje študije začeli v Gorici, a nam je meja 1. 1947 preprečila, da bi jih tam nadaljevali in dokončali", je zapisal Marijan Breclj na platnici publikacije, ki je izšla v zbirki Goriške Mohorjeve družbe za l. 2009. Drobce iz te knjige je avtor prebral ob

klepetu s prof. slovenščine Slavico Radinjo. Med nagrajenci, katerim je knjižničarka Luisa Gergolet v imenu prirediteljev iskreno čestitala in jih povabila, naj tudi v prihodnje tako uspešno sodelujejo pri akciji *Primorci beremo*, so bili tudi profesorice Majda Sfiligoj, Nadja Marinčič in Mirjam Bratina ter prof. Aldo Rupel, ki se je v imenu dobitnikov zahvalil prirediteljem, vse prisotne pa opozoril, da je minilo 150 let od ustanovitve prve čitalnice v Gorici, ki je bila v hiši Stabile na Travniku, v današnjem Bratinovem dvoru. Gergoletova se je zahvalila drugim knjižničarjem, ki so prisločili na pomoč s knjižnimi darovi, drugače bi Feiglovi knjižnici namreč ne uspelo ponuditi vseh knjig na seznamu.

IK

Kopica dejavnosti v števerjanskem vrtcu Kecek

Vezna nit: živali na kmetiji

VŠteverjanu se tudi letos nadaljuje pestro sodelovanje med prvimi razredom osnovne šole in vrtcem, zato da se omili prehod v novo stopnjo šolanja in prežene marsikateri strah, ki se poraja v malčkih. Mednje se je na veselje prav vseh ponovno vrnila "babica Majda", po domače "nona Majda" oz. ljubiteljska igralka Majda Zavadlav, ki že vrsto let navdušuje otroke s svojimi prečudovitimi pravljicami. Tokrat jih je popeljala v svet domačih živali in jim na edinstven, simpatičen in prirčen način pripovedovala pravljico Prav poseben dan, ki govori o domačih živalih, ki jih srečujemo na kmetijah. Izbor pravljice ni bil

naključen. Navezoval se je namreč na letošnji glavni projekt otroškega vrtca *Živali na kmetiji*, ki predstavlja vezno nit vseh poglobitnih dejavnosti, ki so bile in bodo izvedene v letošnjem šolskem letu. Ko je bilo pravljice konec, so se poslušalci iskreno zahvalili noni Majdi za njen izviren nastop. Pred vrnitvijo v vrtce so se ustavili še v vaški knjižnici, ki je v poslopu osnovne šole. Knjižničarka jim je prijazno razkazala njim primerne knjižice in jim pomagala ter svetovala pri izbiri. Kdor je želel, si je namreč lahko izposodil knjigo, ki mu je bila najbolj všeč. November je bil za števerjanske Kečke prav pester, saj so se v sre-

do, 21., napotili še do kmetije Štekar in si v živo ogledali vse živalice, o katerih je bil govor v pravljici: gosi, kokoši, raco, psa... Predvsem pa so lahko поблиže spoznali prašičke. Prijazen gospodar Štekar, ki je tudi oče male Anje, je razkril otrokom marsikatero zanimivost o teh živalicah. Pozorno so ga poslušali, ko jim je razlagal, da uporabljajo njihove ščetine za izdelavo čopičev. Izvedeli so tudi, da imajo rilec zato, da rijejo po zemlji in si iščejo

hrano, da se radi valjajo po blatu, zato da se ohladijo v vročih poletnih dneh ipd. Tudi simpatični prašički so radovedno gledali male obiskovalce in zadovoljno krulili. Prav nič se jih niso bali in otroci so veseli lahko prašičke tudi pobožali.

Začeli so kruliti tudi želodčki naših malčkov in zato so na kmetiji poskrbeli za okusno malico ter goste pogostili s piškoti, čokolado in pijačo. Po skupinski sliki in seveda iskreni zahvali družini Štekar je nastopil čas pozdrava. Otroci se kar niso hoteli posloviti, saj je bil ta utrinek iz kmečkega življenja zanje povsem zanimiv. Toda hočeš nočeš, moraš..., že so korakali proti vrtcu, misleč na polno doživeto dopoldne.

SG

ŠTANDREŽ Slovesno praznovanje farnega zavetnika sv. Andreja

Vrsta lepih prireditev in podelitev 10. klasa

Zadnjega novembra je štandreska farna skupnost počastila s slovesnim bogoslužjem svojega zavetnika apostola Andreja. V nedeljo, 2. decembra, pa je bila še slovesnejša sv. maša, ki jo je vodil škof Metod Pirihi, na koru pa so pevci lepo spremljali obred pod vodstvom Tiziane Zavadlav in Silvana Zavadlava, ki je orglal. Sicer so priprave na nedeljsko praznovanje potekale ves teden z različnimi prireditvami. Nedelja, 25. novembra, je bila namenjena srečanju zakoncev z družinsko sv. mašo.

Zahtevno tematiko zakramenta poroke in vzroke vse številnejših razporok je temeljito in poglobljeno obravnaval p. Mirko Pelicon DJ na srečanju v župnijski dvorani Anton Gregorčič.

Veliko ljubiteljev likovne in kiparske umetnosti se je zbralo, 29. novembra, v spodnjih prostorih župnijske dvorane, kjer so bila razstavljena dela skupine kamnosekov iz Manč pri Vipavi in likovnikov društva Most - univerze za tretje življenjsko obdobje, ki ima sedež v Ajdovščini. V tem društvu je več kot tristo aktivnih članov, ki prihajajo iz različnih krajev Vipavske doline in se ukvarjajo z različnimi dejavnostmi. Kot nam je povedala predsednica društva Most Ljudmila Kovač, so razdeljeni v deset skupin. Na razstavi, ki so jo pripravili v Štandrežu, je sodelovalo 34 likovnih ustvarjalcev in 21 kiparjev, ki so skupno predstavili 125 del. Štandreški župnik Karel Bolčina se je zahvalil ustvarjalcem in jim čestital za dovršena dela in za to, da tako koristno in ustvarjalno uporabljajo svoj prosti čas, medtem ko ga drugi upokojujejo pripravljajo go gostilnah. Odprtja razstave se je udeležila tudi predstavnica Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu Irena Vadnjak, ki je pozdravila številne prisotne tudi v imenu ministrice Ljudmile Novak, ki je na delovnem obisku pri rojakih v ZDA. Izrazila je zadovoljstvo, da je lahko prisotna na tem večeru, kjer se srečujemo z umetnostjo, ki jo rodita vztrajno

delo človeških rok in talent, ki ga samo pogumni znajo koristno uporabiti in s tem približati človeštvu lepoto stvarstva. Vese-

pouka, je župnik Artur Zalatel zbiral mladino v prostorih ob župnišču in jih poleg verouka poučeval tudi slovenščino.

Foto DP

la je bila tega snidenja, da je organizatorjem uspelo skozi umetnost povezati Slovence z obeh strani nekdanje meje. O delovanju in razstavljenih delih kamnoseške in likovne skupine sta spregovorili Majda Gorup in Nataša Ferjančič. Lep večer je popestrila tudi folklorna skupina, ki se je predstavila s spletom primorskih plesov. Tudi ta deluje v društvu Most. Program je povezoval Saša Quinzi. Da je prišlo do tega večera, imajo največ zaslug člani društva Štandrež, Daniela Puja, Marjan Breščak in Mario Mučič.

V jutranjih urah, 1. decembra, se je v prostorih župnišča zbralo lepo število otrok, ki so ob pomoči staršev izdelovali adventne venčke, ki jih je pred oltarjem blagoslovil škof Pirihi med nedeljsko sveto mašo. Po sveti maši je bila v cerkvi podelitev desetega klasa, ki ga prejemajo zaslužni člani štandreske skupnosti. Letos je to priznanje prejel Max Nanut, ki se je rodil v Štandrežu 26. aprila 1933. V Štandrežu je pred vojno obiskoval tri razrede italijanske osnovne šole (slovenska je bila prepovedana), po vojni pa še tri slovenske. Ker med vojno ni bilo

Njegov oče je leta 1938 odprl v Štandrežu trgovino z jestvinami. Po odsluženju vojaškega roka je leta 1956 Prefektura izdala Maxu dovoljenje za odprtje trgovine z jestvinami. V sedanjih prostorih je trgovina zaživela leta 1969, le-

Foto DP

ta 1983 pa so prostore trgovine razširili. V tem letu je Max prepuštil upravljanje trgovine sinu Lorisu. Leta 2010 so market popolnoma obnovili in posodobili. Nanutov market je edini v vasi in je pomemben za vaško skupnost. Daje tudi življenje vaškemu trgu. Max Nanut se je poleg trgovine ukvarjal tudi s kulturo. Posebno ga je veselilo petje in je zato pri-

stopil k moškemu zboru Oton Župančič, ki ga je najprej vodil domačin Franc Lupin, za njim pa še drugi zborovodje. Še danes rad poje v priložnostnem zboru, ki pod vodstvom Aleša Hobana zapoje žalostinke na domačem pokopališču v slovo znancem in prijateljem.

Max Nanut je aktiven član štandreske skupnosti in rad sodeluje v odborih različnih društev. Opravljal je blagajniške posle v odborih društva Oton Župančič, športnega društva Juventina in balinarskega kluba Mak, kjer tudi rad balina.

Januarja 1958 se je poročil z Nado Vižintin, ki ga je vedno zvesto spremljala pri njegovih dejavnostih. Vsako nedeljo skupno obiskujeta sveto mašo v domači cerkvi. Max Nanut je vesele narave, rad se pošali in ima vedno prijazno besedo za vsakogar. Priznanje mu je izročil goriški župnik Ettore Romoli, ki je poudaril Nanutove zasluge na trgov-

skem, kulturnem in športnem področju. S pesmijo mu je vokalna skupina Sraka zaželela še mnoga in zdrava leta. Po sveti maši je bila v župnijskih prostorih krajša slovesnost, na kateri so nazdravili vsem desetim na-

grajencem. Letos je bil namreč klas podeljen desetič. Priznanja so v desetih letih prejeli Dušan Brajnik, Jožef Nanut, Ema Brajnik, Ivanka Nanut, Viljem Zavadlav, Rudi Budal, Vilma Brajnik, Ivanka Zavadlav, Damjan Paulin in Max Nanut. Na trgu so bile tudi stojnice, na katerih so bile na razpolago knjige Goriške Mohorjeve družbe.

DP

Obvestila

Prispevke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na ravnateljico prof. Silvano Kerševana lahko nakazujete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225 SWIFT CUIT2C S pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

Prosvetno društvo Rupa-Peč prireja Miklavževanje v četrtek, 6. decembra, ob 19.30 v društvenih prostorih v Rupi. Miklavžev urad bo odprt že v popoldanskih urah.

KD Sabotin vabi vse pridne otroke in radovedne odrasle, da se udeležijo Miklavževanja v Štmaru v petek, 7. decembra, ob 20. uri. Ogladali si bodo lahko lutkovno predstavo Muca copatarica in se nato srečali z Miklavžem.

sKultura 2001 - Vljudno vas vabimo na predstavitev kataloga kiparskih srečanj 2011, ki bo v dvorani Della Torre Fundacije Cassa di Risparmio di Gorizia, ul. Carducci 2, v petek, 7. decembra 2012, ob 20. uri.

Limonada slovenica: zadnja ponovitev za števčarsko in goriško publiko bo v nedeljo, 9. 12. 2012, ob 18.30 v Sedejevem domu v Števerjanu. Prisotni bodo tudi snemalci, ki bodo komedijo posneli za slovenski program državne televizije Rai 3bis.

V ponedeljek, 10. decembra 2012, s pričetkom ob 20.30, bo v Kulturnem domu v Gorici na sporedu druga predstava letošnje abonmajske sezone SSG na Goriškem, "Proti severnemu vetru". Avtor predstave je Daniel Glattauer, režiser pa Alen Jelen.

V galeriji Kulturnega doma v Gorici je na ogled do ponedeljka, 10. decembra 2012, razstava tržaškega kiparja Pavla Hrovatina, ki nosi naslov Harmonija Krava.

V Rotundi Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica je bilo v torek, 4. decembra, odprtje skupinske razstave Skozi oči popotnik, ki jo je priredil Fotoklub skupina 75. Razstava, na kateri so svoja dela na ogled postavile Katerina Pittoli (NY lights), Tamara Puc (Toskanske geometrije) in Slavica Radinja (Začarani gozdi), bo odprta do 28. decembra 2012, od ponedeljka do petka od 8. do 19. ure, ob sobotah od 8. do 12.30. Ob nedeljah zaprto. Več informacij na info@skupina75. it / www.skupina75. it

Amatersko športno združenje Olympia - Gorica vabi na Telovadno božičnico v ponedeljek, 17. decembra 2012, ob 17. uri v telovadnici ASZ Olympia - drevored 20. septembra 85 v Gorici. Nastopajo: deklice in dečki predšolske skupine Gymplay, deklice ritmične gimnastike, dečki/orodni telovadci, športno plesne skupine Olympia.

Društvo slovenskih upokoencev za Gorico prireja tradicionalno prednovoletno silvestrovanje v petek, 28. decembra, v restavraciji Primula v Solkanu. Prijave sprejemajo po tel. št.:

0481 882183 (Dragica V.), 0481 390697 (Marija Č.), 0481 20801 (Sonja K.), 3471042156 (Rozina F.), 0481 884156 (Andrej F.). Na račun 20 evrov.

Hiša pravljic organizira mini šolo slovenščine, italijanščine, angleščine: otroci skozi pravljice, besedne igre, glasbo, ustvarjalni gib in likovno umetnost razvijajo komunikacijske in motorične spretnosti. Nudi tudi individualne in skupinske lekcije iz vseh predmetov za učence osnovnih in srednjih šol ter dijake višjih šol. Hiša pravljic organizira v Sovodnjah tudi tečaj masaže za dojenčke od 3. do 12. meseca. Informacije: Martina Šolc mob. 3341243766 ali e-mail: ivanasolc@gmail.com.

Iščem delo kot pomočnica v gospodinjstvu (likanje, čiščenje, kuhanje) ali negovalka starejših oseb. Tel. 003865-3001328.

Nudim varstvo otrok na svojem domu, lokacija Miren. Starost: 0 mesecev - 5 let. Več informacij: 00386 40 700111.

Nudim likanje in čiščenje. Kličite na tel. 0038640153213.

Po poklicu sem ekonomist. Z veseljem bi nudila pomoč pri pisarniških delih za začetek tudi po 4 ure. Kličite na tel. 0038641529652.

Potrebujete pomoč pri čiščenju ali likanju? Sem mlajša gospa z izkušnjami. Kličite zvečer na tel. 00386 70777505.

Prodajam polnovreden kostanjev in mešani med. Količina omejena. Ciglič Remigij, Klanec 1, Števerjan; tel. 0481 884077.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 7.12.2012 do 13.12.2012)

Radjska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103. it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, **razen ob sobotah**, od 21.30 do 22.30. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30. Spored: **Petek, 7. decembra** (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studija 2.

Nedelja, 9. decembra (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 10. decembra (v studiu Andrej Baucon): Narodnozabavna in zabavna glasba - Zborovski kotiček - iz kršćanskega sveta - Zanimivosti iz naših krajev - Obvestila.

Torek, 11. decembra: (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 12. decembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Slovenski svetniki I. del - Izbor melodij.

Četrtek, 13. decembra (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti doma in po svetu - Obvestila.

Tradicionalna otroško mladinska revija

Mala Cecilijanka 2012

Tudi letos bo Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica priredilo na dan Brezmadežne revije Mala Cecilijanka. V soboto, 8. decembra, se bodo v Kulturnem centru Lojze Bratuž, na drevoredu 20. septembra, zvrstili otroški in mladinski zbori z Goriškega pa še gosta s Tržaškega in iz Slovenije. Skupno bo pelo čez 300 mladih pevcev in pevk. Prireditve bo v dveh delih. V

prvem, ki se bo pričel ob 15.30, bodo nastopili: OPeZ F. B. Sedej - vodi Martina Hlede, OPeZ osnovne šole Josip Abram-Pevma - vodi Marta Ferletič, OPeZ osnovne šole iz Romjana - vodi Lucija Lavrenčič Terpin, OPeZ KD Sovodnje-mali - vodi Jana Drasič, OPeZ Štmar - vodi Lara Feri, OPeZ KD Sovodnje - vodi Jana Drasič, OPeZ Emil Komel - vodi Damijana Čevdek Jug in Mladinski pevski zbor Emil Komel -

vodi Damijana Čevdek Jug. V drugem delu, pričel se bo ob 18. uri, pa se bodo zvrstili: OPeZ Vrh Sv. Mihaela - vodi Karen Ulian, OPeZ Ladjica - vodi Olga Tavčar, OPeZ Rupa-Peč - vodi Zulejka Devetak, OPeZ mali Veseljaki - vodita Tamara Podveršič in Mateja Jarc, Dekliški pevski zbor Kapela iz Nove Gorice - vodi Kristina Škibin, Otroški cerkveni pevski zbor Štandrež - vodi Lucrezia Bogaro, Mladinski pevski

zbor Rupa-Peč - vodi Zulejka Devetak in Otroško - mladinski pevski zbor Veseljaki - vodi Lucija Bandelj; skupine bosta povezovali Giuntoli in Veronika Terpin. Obeta se nam bogata revija otroških in mladinskih zborov s pestrim sporedom ljudskih in umetnih pesmi. Vabimo vas, da se je udeležite.

Občinska knjižnica Sovodnje ob Soči v sodelovanju z Goriško Mohorjevo družbo vabi na srečanje z

Marizo Perat, avtorico knjige

GORICA

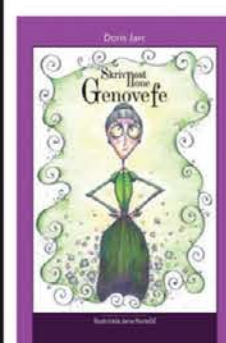
NJENE ZANIMIVOSTI IN NJEN ČAS

V Občinski knjižnici v Sovodnjah v torek, 11. decembra 2012, ob 18. uri

Pod pokroviteljstvom Goriške hranilnice

KATOLIŠKA KNJIGARNA ■ ZALOŽNIŠTVO TRŽAŠKEGA TISKA
ZALOŽBA MLADIKA ■ GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

NA KAVI S KNJIGO v Katoliški knjigarni

Doris Jarc
SKRIVNOST
NONE GENOVEFE

Toplo vabljeni
v četrtek,
13. decembra 2012,
ob 10. uri

Kavo ponudi

ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - GORICA

vabi na

Revijo otroških in mladinskih zborov
MALA CECILIJANKA

sobota, 8. decembra 2012, ob 15.30
Kulturni center Lojze Bratuž

Idrija / Odkritje spominske plošče

V spomin na dr. Jožeta Felca

Spodnja Idrija – Na hiši "Pod cerkvijo" v Spodnji Idriji je nekdanja radijska napovedovalka in zdravnica Alenka Höfferle s skupino prijateljev iz nekoč znane kulturne revije Kaplje na hiši, v kateri se je rodil njen mož nevropsihiater in pisatelj dr. Jože Felc, postavila lepo spominsko ploščo iz kraškega marmorja. Ploščo, ki jo je zasnoval arhitekt Milan Božič, je v soboto, 24. novembra, skupaj z njim, v družbi s "kapljaši" in ženami, ob prisotnosti predstavnic svojcev in dveh krajanov, na Jožetov rojstni hiši ob kratki, a prisrčni in veljavni slovesnosti odkrila gospa Alenka. Zbranim je spregovoril podpisani. Iz nagovora pov-

zem <http://www.primorske.si/attachment/7cbe8f25-ff82-4480-949c-23cf3da71123/.asp> xamo: "Zgodaj je že kazal, da bo postal pisatelj; zdravniški poklic in odgovorno strokovno usmeritev pa je, kljub odsvetovanju, sprejel kot svoj veliki izziv in je v tem poslanstvu, ob sicer hudih telesnih težavah, ustvarjalno vztrajal do upokojitve. Za premnogo trpeče in bolne iz širne Primorske in še od drugod, ki so pri

njem iskali pomoči, je bil pravi zdravnik duše, ne samo običajni psihiater. Iz svoje globoke notranjosti, iz neusahljive zaloge dobrih silnic v sebi je delil tolažnjo in zdravje; kot toplo sonce, ki ogreje še tako hladno naravo, je budil upanje in vero v življenje. Tudi njegova književna dela so v veliki meri oznanjala predvsem razumevanje za človeka v stiskah. Kot sin rudarja nam je naslikal nekdanje življenje krajev ob Idrijci oziroma Idrije same. Kot demokrat in socialno čuteč človek krščanskih korenin je, največkrat v pripovedni obliki, objavil marsikateri razmislek o slovenstvu. Ni se podajal v politiko, vendar je kot mislec na idrijskem griču skrbno sledil utripu Slovenije; njena usoda ga je zanimala in skrbelo, bodisi kot je kot študent ali mlad zdravnik bil trden steber naših Kapelj, kot pozneje, ko je ob vodstvu bolnišnice še pridno pisal odmevne knjige. Omenil sem Kaplje. Saj je neverjetno, da letos mineva, pravzaprav je že minilo štirideset let od takrat, ko so ob hladni sapi, ki je bila ponovno zapihala iz Beograda in dobila svoj pospešek v socialistični Ljubljani, morale utihniti. S Kapljami, skromno, a vendar takrat pomembno in iskano revijo, ki ji je bil Jože glavni urednik, smo dali dragocen prispevek ne le slovenski kulturi, ampak tudi prebujanju demokracije in slovenstva. Za nekatere zakotna Idrija je znala povezati besedne ustvarjalce, mlade in starejše, predvsem pa neobremenjene svobodne ljudi, ki so se jim druga občila zapirala. Razširila se je

v zamejstvo in med zdomce, da leč pod argentinske Ande. In v srcu Kapelj si bil prav Ti, Jože! Tvoja plošča, ki Ti jo je namenila Alenka, angel tvojega življenja, in prek nje Kapljaši, bo vsem, ki bodo hodili tod mimo k Mariji na Skalci ali na to pokopališče, kjer počivaš tudi Ti, vedno pričala, da se je v tej hiši rodil žlahtni Slovenec, zdravnik in pisatelj, predvsem pa naš nepozabni prijatelj dr. Jože Felc. Nate, dragi Jože, ni ponosna samo rojstna Fara, temveč vsa naša domovina Slovenija. Alenki, Milanu in vsem iskrena hvala". Nad prenovljenim mogočnim stopniščem, na arhitekturno lično urejenem prostoru ob farni cerkvi z restavriranimi poslikavami Jožeta Mraka, se človek sreča z imeni nekaterih znamenitih rodoljubnih duhovnikov, ki nemo govoriijo s spominskih plošč na cerkveni steni: Ivan Juvan, Josip Velikanje in msgr. Franc Rupnik, Jožetov vzornik in prijatelj. Jože, naš Joško Podcirkuški, jih kot pristni, prav tu rojeni domačin, spoštljivo gleda z novo odkrite plošče na svoji rojstni hiši. Vsi so nam dragi, Jože pa nam je bil najbližji, rasel in hrepenel je z nami.

Tomaž Pavšič

Cankarjeva založba je predstavila nove romane

Tudi Flisar in Kerouac med novostmi

Pri Cankarjevi založbi sta v zbirki *Moderni klasiki* izšla v začetku novembra romana *Klateži dharme* Jacka Kerouaca in *Institut za naravnavanje* ur Ahmeta Hamdija Tanpinarja. Izšla pa sta tudi romana *Split* Slavoljuba Stankovića in *Dekle, ki bi raje bilo drugje* Evalda Flisarja. Flisarjeva tra-

Evald Flisar

gikomedia zmešnjav se začne na balkonu tipičnega slovenskega spalnega naselja in se, skupaj z naslovno junakinjo, preseli v London, kjer se za pripovedovalko, dekle, ki ne trpi le zaradi posebne mame, ampak tudi zaradi neskladja med zelo lepim obrazom in hlastimi nogami, prave preizkušnje šele začnajo.

In to le zato, ker si želi, da bi jo imel nekdo rad tako, kakršna je. Satirični roman *Institut za naravnavanje* ur turškega pisatelja Ahmeta Hamdija Tanpinarja je iz nemščine prevedla Mojca Krajnc. Delo velja za njegovo najbolj kompleksno pisanje. Izhodišče romana je situacija človeka med kladivom modernih časov in nakovalom tradicionalnih vrednot in prav ta velika menjava, ki skoraj nikoli ni miren prehod, pač pa je rajši trk, prelom ali konflikt, je njegova poglobljena tema. Eseijski, prozaiski in pesniški Ahmet Hamidi Tanpinar (1901-1962) velja za osrednjo osebnost moderne turške književnosti. To je njegova prva knjiga, ki je

Jack Kerouac

prevedena v slovenščino. Ameriškega pisatelja in pesnika Jacka Kerouaca (1922-1969) slovenski bralci že poznamo po romanu *Na cesti*. Za prevod književne novosti je poskrbela Julija Potrč. Kerouac je ustvarjalno pot začel kot pesnik, kar je vidno v liričnih opisih narave. V avtobiografskem romanu ima vlogo pripovedovalca Ray

Smith, pisatelj alter ego, ki prijateljuje s pesnikom in privrženecem budizma Japhyjem Ryderjem. Tako kot druge mlade somišljenike ju družijo prepričanje, da ujetost ameriške družbe v začarani krog proizvodnje in potrošništva ne prinaša prave sreče. Zato se odloči ta mestno udobje in razvade za menjati za asketsko življenje v gorah. Roman *Split* Slavoljuba Stanko-

vića je prevedel Urban Vovk. V njem avtor svojo pripoved spretno gradi na dvojnem pomenu besede *Split* - geografskem in anglosaksonskem. Knjiga prinaša jugoslovansko izkušnjo odraščanja v 80. letih minulega stoletja, hkrati jo odlikujejo inteligentni humor, živahen slog in duhoviti dialogi, ki razkrivajo avtorjevo primarno poklicno usmeritev pisca oglašnih sporočil.

Jernej Šček

Nabrežina / Skupščina uslužbencev manjšinskih ustanov

Manjšina potrebuje generacijsko prevetritev

Skupščina uslužbencev slovenskih ustanov, ki je bila v ponedeljek, 3. decembra 2012, v prostorih nabrežinskega Kulturnega društva Igo Gruden, je bila mišljena kot priložnost, da bi glede na teže povabljenih gostov lahko naša manjšinska sredina globlje zrla v dinamiko, ki sestavljajo njeno organiziranost, zlasti pa, da bi z drugačnimi oprijemi zrla v prihodnost. Te dinamike so namreč v dokajšnji, najbrž celo v popolni meri podvržene politikam krovnih organizacij, ki se skupno s slovenskimi izvoljenimi predstavniki na višjih institucionalnih ravneh (v sklopu skupnega zastopstva in vladnega omizja pri italijanskem notranjem ministrstvu), bojujejo za ohranitev in razvoj naše manjšine in - znova poudarjamo - njene organiziranosti. Dejansko pa so predsednika krovnih organizacij SSO in SKGZ Drago Štoka in Rudi Pavšič, senatorka Tamara Blažina ter deželna svetnika Igor Gabrovec in Igor Ko-

cijančič na nabrežinskem srečanju poudarili svoja že znana stališča zlasti glede nekaterih perečih tematik. Začenši z vprašanjem financiranja, ki je letos razlog tako krčevitih debat in navsezadnje povod za sklicanje skupščin uslužbencev ustanov. Gostje debatnega večera so soglašali, da tiči osrednja pomanjkljivost v samem zaščitnem zakonu, ki bi potreboval večjo fleksibilnost pri premikanju finančnih postavk od člena do člena, glede namreč na vsakokratne potrebe zlasti organiziranosti naše manjšine. To bi lahko vlada storila preko namenskega amandmaja, prav tako bi morala določiti točen znesek (ta naj ne bil nižji od treh milijonov tristošestdeset evrov) in termin njegove nakazitve. Gotovo pa bi morala dežela FJK odigrati ključnejšo vlogo, zlasti glede namenskih sredstev, ki jih zaščitni zakon dodeljuje dvojezičnemu poslovanju in drugim postavkam, zaradi raznorodnih razlogov (nejasnih kriterijev po-

zdeliteve in samih načrtov) pa ostajajo neizkoriščena in zato ponovno romajo v državno blagajno. Kot je poudarila senatorka Blažinova, je bilo tako v zadnjih letih 'izgubljenih' 22 milijonov evrov, več kot 6 milijonov samo v zadnjem letu. V vidiku relacije dežela FJK-manjšina gre premisliti ustroj in delovanje posvetovalne komisije (ki med drugim obravnava podeljevanje sredstev), pri kateri slovenski člani tudi zaradi nenaklonjenosti desnorsredinske deželne vlade nimajo dejanske odločitvene moči. Prav tako mora manjšina odmliti možnost ustanovitve avtonomne slovenske sekcije na konzervatoriju Tartini, saj spričo univerzitetne reforme, ki dejansko ostane članice obeh krovnih orga-

zaščitnega zakona, je bolje ciljati na uveljavitev slovenskega glasbenega liceja. Ob iskanju alternativnih finančnih virov preko evropskih projektov (tudi preko ustanovitve manjšinskega urada za tovrstne posle), gre vzpostaviti tvornejšo vez z ljubljansko vlado, ko matična domovina deli finančna sredstva: kaže sicer, da bo naša manjšina od matične domovine prejela tako kot letos tudi prihodnje leto 10% manj denarnih prispevkov.

Foto IG

Mnenja predsednikov krovnih organizacij so se nekoliko kresala glede ustroja skupnih ustanov. Po mnenju Pavšiča je ta ustroj nekoliko dotrajan, vsilila ga je Slovenija po osamosvojitvi. Štoka pa verjame, da ta sistem še danes drži, skupne ustanove morajo ostati članice obeh krovnih orga-

nizacij, nikakor ne smejo izdelati neki tretji krovni subjekt, ki bi jih namensko združeval. Veliko zanimanje je vladalo za odgovore na vprašanje, ali zadeva glede izplačevanja najemnin vsebuje določene nedorečenosti oziroma protislovja, ko morajo dejansko ustanove in organizacije nameniti določeno vsoto svojega budgeta (se pravi javnega denarja) zasebnikom, na primer raznim finančnim družbam. Dogaja se - se je glasilo vprašanje, ki sta ga

poslovanje. Predsednik SKGZ Rudi Pavšič pa je prepričan, da se v tej dinamiki ne skriva nikakršni konflikt interesov, saj za temi posli ne tiči nikakršna spekulativna namera. Prej obratno, saj so najemnine sedežev slovenskih ustanov pod povprečnim količnikom splošnega najemninskega tržišča. Večjo pozornost je potrebno nameniti kadrom naših profesionalnih ustanov, ki naj po strokovnih načelih opravljajo svojo službo, organizacije same pa naj čim bolj razširijo svoje članstvo. Vedno aktualna se je izkazala tematika narodnih domov. Če se zadeva glede goriškega Trgovskega doma in Narodnega doma pri Sv. Ivanu v Trstu premika v pravo smer, je vprašanje Narodnega doma na ul. Filzi v Trstu daleč od pozitivnega razpleta. Sklepna misel govornikov pa je soglašala z dejstvom, da mora naša narodna skupnost stopati v prihodnost v skladu z izzivi časa, predvsem pa s prenovljeno generacijsko prevetritvijo manjšinskih ustanov.

IG

Poslušajmo ... z branjem

Etta James – At Last! (Argo, MCA, 1961)

Zbirati plošče na policah ni dovolj. Potrebno jih je poslušati, in če smo v tem dovolj vestni, bo kaj kmalu zmanjkalo novega zvočnega materiala. Navdušujoče je iskati sveže in še neposlušano gradivo, pa vendar ostajajo plošče, ki jih vsakič slišimo znova, iz kakiholi ne zastarajo, ki imajo večno vrednost. Ko zmanjka navdiha in raziskovalne vne- je dovolj, da poprimemo po "mejnikih" zabavne glasbe in tako rekoč ne moremo zgrešiti.

Za vas, vestni bralci poslušalnice v našem tedniku, sem tokrat pobrskal po lestvici petstotih najboljših albumov vseh časov revije Rolling Stone in na 119. mestu našel neumrljivo divo Etta James s ploščo "At Last!" Bolj poštena je do nje "ženska" lestvica iste glasbeno-industrijske hiše, ki Ettin vrhunec uvršča na 20. mesto med pevkami, ki "vžgejo" (Women who rock). Če je Mahalla Jackson Lady gospel, Aretha Franklyn Lady soul, Billy Holiday Lady jazz je Etta James nedvomno Lady blues. Njen prvenec "At last!" in istoimenska ponarodila skladba iz globokih šestdesetih let so neumrljivi pričevalec zlatih, filmskih časov, ki jih je zvočna okroglost mladega talenta zapisala v kolektivni imaginarij zahodnega človeka.

Mlado in talentirano Jamesetto Hawkins, ki jo poznamo tudi pod nadimkom Miss Peaches, je producent Johnny Otis iz Los Angelesa prestavil na prestol založbe Chess records, za katero je posnela največje mojstrovine in tako postala simbol ameriške črnske glasbe. Njen delikatni in neverjetno globoki alt, ki ga je zlahka modelirala v ostale vokalne registre, jo je ponesel po poljanah jazza, R&Bja, popa in predvsem bluesa, ki ga sam priznavam kot prvi kanal sporočilnosti. Dokaz za to, da (čustvena in vsebinska) informacija od sporočevalca (blues pevke) doseže poslušatelja, so kocene, ki se nagonsko naježijo. Ploščo "At last!" odpira zelo mehka skladba Anything to say you're mine, naslednjo My dearest darling zaznamuje refren neslutene intenzivnosti, v kateri prvič zadonijo višave Ettinega glasu. Po baladi Trust in me se lahko razgibamo z jazzovsko A sunday kind of love, nato nas rock'n'roll Tough Mary pripelje do bistva Ettine ženskosti in tisočkrat prirejeni skladbi I Just Want to Make Love to You, eni najpomembnejših skladb univerzuma rhythm and blues. Pa smo že pri naslovni skladbi At last, ki je pravi pojem simfonične atmosfere tistih časov. Plošča se nadaljuje z občuteno All I Could Do Is Cry, ki diši po ameriškem jugu, prostora je še za znano Stormy weather in pop skladbe Boy of my dreams.

Na novo izdajo iz leta 1999 je Etta vključila še štiri bonuse, toda pred vse vse je stopila skladba At last! Z njo je na olimpi ženskih glasov stopila tudi Etta James, ki nas je z dolgo biografijo in nepozabnimi melodijami zapustila januarja letos.

ETTA JAMES
at last!

Kratke

SSk prireja v četrtek, 6. decembra, informativno srečanje v Gropadi

"Skupaj in odločno proti uplinjevalniku, za bodočnost mesta, pristanišča in naših vasi" je naslov informativnega večera, ki ga v četrtek, 6. decembra, z začetkom ob 20.30 prireja SSK v dvorani kulturnega društva Skala v Gropadi. Srečanje je predvsem informativnega značaja, saj bodo udeležencem na voljo vse informacije, ki zadevajo vsebino načrta multinacionalke Gas Natural, pa tudi točen kartografski izris predvidene trase novega elektrovoda, ki naj bi povezoval Trebče z Žavljami. Le-ta je že sprožil postopek razlastitve več sto zemljišč, ki so pretežno v lasti slovenskih ljudi, kar posredno ponovno trči tudi v načela spoštovanja določil zaščitnega zakona.

Na številna vprašanja bodo v četrtek zvečer v Gropadi odgovarjali izvoljeni predstavniki SSK v javnih upravah, od predsednika rajonskega sveta za Vzhodni Kras Marka Milkoviča in občinskega svetnika v Trstu Igorja Švaba, pa vse do predsednika Tržaškega pokrajinskega sveta Maurizia Vidalija in deželnega poslanca Igorja Gabrovca, ki vsi po vrsti in vsak v pripadajoči instituciji v prvi osebi od vsega začetka neposredno spremljajo to vprašanje. Pravni okvir problema bo predstavil pokrajinski tajnik SSK odv. Peter Močnik, ki zadevo spremlja tudi kot pravni zastopnik Republike Slovenije in drugih oseb. Gabrovec in Močnik sta že pred dnevi predsednika FJK Renza Tonda formalno pozvala, naj takoj zaustavi ves postopek, ki ga med drugim bremeni vrsta odkritih nepravilnosti. Pritožbo proti načrtu je svojčas vložila tudi Občina Dolina in o tem bo spregovorila županja Fulvia Premolin.

V DSI o Miri Mihelič

V ugledni knjižni zbirki Album, ki je med drugimi že predstavila Srečka Kosovela in Cirila Kosmača, je pri Mladinski knjigi v Ljubljani nedavno izšel bogato ilustriran zbornik več avtorjev o Miri Mihelič. Pod naslovom "Mira Mihelič. Družinska slika z gospo. Življenje in delo Mire Mihelič (1912-1985)" ga je uredila časnica Alenka Puhar.

Pisateljica in prevajalka Mira Mihelič, ki je začela umetniško pot z imenom Mira Puc, je bila med drugim v letih 1963-66 predsednica Društva slovenskih pisateljev, v letih 1966-75 predsednica Slovenskega centra PEN, od leta 1973 do smrti pa podpredsednica mednarodnega PEN-a.

V Društvu slovenskih izobražencev v Trstu bo v ponedeljek, 10. decembra, ob 20.30 okrogla miza o tej zanimivi publikaciji in njeni protagoniski. Spregovorili bodo urednica knjige Alenka Puhar, pobudnik knjižne zbirke Album Aleš Berger in predstavnica založbe Mladinska knjiga Nela Malečkar.

DSI / Predavanje Bruna Križmana Bojni ples Haka in boleča preteklost Maorov

Nova Zelandija je sanjska dežela, v kateri rastejo čudovite velike rože, okusno sadje in zelenjava; imajo vinograde, oljčne nasade, torkljo, ki so jo kupili v Italiji, istočasno pa nudi zelo malo stikov z ljudmi, saj je velika kot Italija, le da v primerjavi z njenimi šestdesetimi milijoni prebivalcev jih ima le štiri milijone. Največ prebivalcev živi v Osklandu in Wellingtonu. Znamenitost, ki jo navajajo novozelandske turistične agencije, je podatek, da ima ta dežela štirideset milijonov ovac, čemur je težko verjeti, saj bi jih potemtakem vsakemu prebivalcu pripadalo deset.

O deželi, do katere se pride po celem dnevu potovanja, a se vseeno spleča si jo ogledati, saj je zelo lepo urejena, je na tradicionalnem ponedeljkovem srečanju Društva slovenskih izobražencev, 19. oktobra, v Peterlinovi dvorani spregovoril Bruno Križman in jo prikazal tako z besedo kot s slikovnim gradivom in številnimi materialnimi viri: od knjig in časopisov do velikih zastav, obešenih na steni, puloverja, ki ga je sam nosil, in drugih spominkov.

Foto Kroma

Avtohtono prebivalstvo dežele so Maori, ki pa niso imeli lahkega življenja, nasprotno. Čeprav so se preživljali samo z ribolovom in jedli raznovrstno sadje, ki se na tem otoku kar samo ponuja zaradi milega podnebja in zelo ugodnih vremenskih pogojev, so jim tujci, ki so se tukaj izkrcali, temeljito obrnili svet na glavo. Ne le, da so se tukaj ustalili, temveč so si tudi prilastili večji del Nove Zelandije. 6. februarja, ko praznujejo državni praznik, so priseljenci, večinoma Angleži, ki so bili najmočnejša morskata sila, leta 1840, na tako imenovanem "Waitangi day", izdelali zahrbtnen sporazum, ki je predvideval, da bodo avtohtoni prebivalci izgubili celotno ozemlje in dovoljenje za ribolov. Najpomembnejše poglavarje Maorov so takrat prepričali, da so podpisali ta sporazum, največkrat samo s črko "x", saj niso znali ne brati ne pisati v angleškem jeziku. Tako praznujejo državni praznik britanski priseljenci ali Paheha kot rojstvo nove države, Maori pa kot spomin na veliko goljufijo. Kljub temu so v zadnjih letih Maori pridobili več samozavesti, saj so si izposlovali pravico: kdorkoli dokaže, da poglavar skupine leta 1840 ni podpisal sporazuma, dobi zemljo nazaj. Tako je celotno novozelandsko ozemlje pod vprašajem.

Bruno Križman je svojo pot, ki je trajala enaintrideset dni, začel v Osklandu, severni del katerega spominja na Polinezijo. V tamkajšnjem Narodnem muzeju je v knjigi o vojnah odkril tudi članek o tekmi za Trst. Dalje se je ustavit v Rotorui, kjer je največja prisotnost Maorov, nadaljeval v Wellington in po vzhodni obali proti jugu do "novozelandske Cortine" Queenstown. Potovanje je, kar se tiče avtobusov in vlakov, zelo drago. Nova Zelandija je znana predvsem po bojnem plesu Maorov, tako imenovanem "Haka", ki vsakič prevzame publiko pred tekmami novozelandske ekipe. Kljub bojnim plesom pa, je dejal Križman, so Maori zelo miroljubni. So izredno dobri mornarji in izdelujejo plovila za katerekoli potrebe. Kanuji so dolgi tudi do trideset metrov. / Sin

V Tržaški knjigarni

Na kavi s knjižno bero Goriške Mohorjeve družbe

Vsakoletna knjižna bera Goriške Mohorjeve družbe ostaja zvesta svoji tradiciji, po kateri morajo izdane publikacije zrcaliti vsestranske zanimivosti in omiko našega prostora. Kot je poudaril tajnik GMD Marko Tavčar na tržaški predstavitvi letošnjih Mohorjev in Koledarja, ki je bila v sredo, 28. novembra, v Tržaški knjigarni v sklopu srečanj ob kavi, založba se temu svojemu poslanstvu ne izmika niti v kriznih časih, ko finančne okoliščine silijo vse naše ustanove v vedno bolj 'premišljene' založniške načrte. Izraz premissljene je kajpak evfemizem, ki preprosto pomeni boj za ohranjanje že itak skromnega, sicer prepotrebnega in s kakovostnega vidika nič manj šibkega kulturnega etosa. Prav zato je o-membe vredno prostovoljno delo sodelavcev, ki je prispevalo k izoblikovanju tokratne knjižne bere. Začeti s Koledarjem za leto 2013. Občinstvu Tržaške knjigarne je vsebino publikacije predstavil dolgoletni urednik g. Jože Markuža, ki je Koledar opredelil predvsem za zbornik, ki zvesto poroča o družbeno-kulturnem delovanju našega slovenskega življa v preteklem letu. Urednik se je še posebej zaustavil pri slikovni podlagi Koledarja, za katero je tankočutno poskrbel umetnik Štefan Turk. Žive barve se v spojitvi z vsebinsko razsežnostjo bizantinskega in splošnje vzhodnega ikonografskega izročila pri-

poročajo bralcu-gledalcu kot izraz življenjskega optimizma; v podobah prevladuje človeško obličje, naštetu pa se predstavlja v slogu zgodovinsko-fantastičnega nanosa. Koledar, ki ga je tiskala goriška tiskarna Budin, se preko

katerem so se slovenski ljudje od naselitve pa vse do danes po trdem delu, trudu, v boju za obstanek in pod stalnim pritiskom nasilne asimilacije ohranili kot subjekt. Čeprav ima delo pogled uprt v preteklost, je njegova spo-

Foto IG

ročnost izredno aktualna, saj zaradi trenutnih afer v zvezi s koristenjem območja (glej na primer afero Prosekarja in splošnega zaviranja obdelovanja paštnih površin ter zanemarjanja zdravilnih botaničnih primerkov - kot je na predstavitvi dejal Danilo Sedmak) lahko predstavlja dragocen etični vodnik za prihodnje perspektivno doživljanje našega prelepega bisera. Bralci Novega glasa so do pred kratkim lahko poglobljali svoje znanje o Izobraževanju v slovenskem jeziku v Italiji, ki je nastal izpod peresa Norine Bogatec. O neprecenljivi naravni lepoti in o bogastvu obmorskega pasu, ki se razteza od Barkovelj, mimo Kontovela, Miramara, Sv. Križa, Sesljana, Devina vse do izliva Timave, govori knjiga Floriane Stefani in Danila Sedmaka Jadranska oaza. Publikacija, ki nosi podnaslov Psiho-ekološki pogled, želi uovrednoti področje, na

61 prispevkov verske, kulturne, družbene in politične vsebine letos dopolnjuje z objavo dveh dodatkov, in sicer s Slovensko bibliografijo v Italiji (2011), ki jo je pripravila Ksenija Majovski, in razdelkom o Izobraževanju v slovenskem jeziku v Italiji, ki je nastal izpod peresa Norine Bogatec. O neprecenljivi naravni lepoti in o bogastvu obmorskega pasu, ki se razteza od Barkovelj, mimo Kontovela, Miramara, Sv. Križa, Sesljana, Devina vse do izliva Timave, govori knjiga Floriane Stefani in Danila Sedmaka Jadranska oaza. Publikacija, ki nosi podnaslov Psiho-ekološki pogled, želi uovrednoti področje, na

liko v istoimenski knjigi, ki prav tako sestavlja letošnjo bero Goriške Mohorjeve. Avtorica nam s svojim vodičem, ki je idealno nadaljevanje njene publikacije izpred 25 let Goriški sprehodi, posoško prestolnico razkazuje preko njenih zanimivosti in nam pripoveduje o času njenega zgodovinskega nastajanja. To je pripoved o slovenskih ljudeh, ki so vztrajali, delali, upali, živeli in bili zvesti svojemu izročilu. Je pa tudi pripoved o iskanju sožitja, saj je bila Gorica vedno stičišče različnih kultur in različnih ljudstev. "To poslanstvo naj ohrani tudi v prihodnje", je dejala avtorica.

Kot vsako leto je tudi v tokratni zbirki Mohorjev tudi otroško branje, ki pa je - kot je dejal tajnik GMD Marko Tavčar - namenjeno starešem in nonotom. Ti bodo lahko svojim malčkom prebrali zgodbo pisateljice Doris Jarc z naslovom Skrivnost none Genovefe. Delo, ki ga je tankočutno in duhovito ilustrirala Jana Korečič s črno-belimi podobami, obravnava zgodbo primorske deklice Pikice, ki odkriva svet okrog sebe ter

zgodovinske in družbene razmere, v katerih odrasča. Živahen opis popetri izreden domišljjski okvir, v katerem nam avtorica Doris Jarc, doma iz Vrtojbe, predstavlja celoten vzplet, v katerem ima ključno vlogo ravno naša preteklost, ki jo mladi danes premalo poznajo. "Sicer ne po svoji krivdi, ampak zaradi nemarnosti odraslih, ki zgodbe iz preteklosti ne posredujejo mlajšim generacijam", je dejala avtorica, s katero je soglašala prof. Marija Kacin, ki je sedela med občinstvom. Sklepna beseda je ponovno pripadala g. Markuži, ki je predstavil še prav tako tradicionalen stenski Naš koledar za leto 2013.

IG

Tudi letos Predbožični čar v Barkovljah Lepo, sladko, pravljичno doživetje

Tudi letošnji december je v slovenskih Barkovljah izredno pester in kulturno bogat. Že vrsto let se namreč v Miklavževem tednu vrsti tradicionalna prodajna razstava, ki v prostoru Slovenskega kulturnega društva Barkovlje vabi veliko število obiskovalcev, bodisi mlajše bodisi starejše generacije. Tako je bilo tudi letos, ko se je v barkovljanskem društvu v petek, 30. novembra, ob petju in glasbi dvignil

zastor nad mnogimi stojnicami, na katerih je preko dvajset razstavljal ponujalo številne in veste ročno izdelane obrtniške izdelke: spominke, okrasko, nakite, dišave, razna peciva in še mnogo drugega. Dogodek z naslovom Predbožični čar je iz leta v leto postal tudi priložnost pestrega kulturnega druženja, saj je umetniški pridih v Barkovljah doma. Tako je bilo tudi letos, ko je po uvodnem pozdravu predsednice SKD Barkovlje Sandre Poljšak barkovljanska rojakinja, glasbena pedagoginja in

zborovodkinja Sandra Pertot predstavila glasbeno Kamberco.

Foto Kroma

Gre za prikladno okolje, v katerem se mladi na sperialentalen način (to v najzlahtnejšem pomenu besede) soočajo z glasbenimi prvini. V hvalenost metode pedagoginje Pertotove so se na "lastne oči" oz. "ušesa" prepričali gostje odprtja razstave, ko so prisluhnili zvokom kitare, violine in klavirja mladih izvajalcev Ivana in Florjana Suppanija in Simona Kravosa.

Na programu letošnjega prodajnega sejma, ki se končuje v četrtek, 6. decembra, so bili tudi otroške delavnice, pravljična pripovedovanja za najmlajše in otroke ter razstava domačih sladice.

Kriza v manjšini Narodna in študijska knjižnica v hudi stiski

Finančno stanje Narodne in študijske knjižnice je nerazdružljivo vezano na usodo ostalih slovenskih ustanov, saj se ob klestenju finančnih prilivov naši narodni skupnosti (s strani Italije in Republike Slovenije) posledično krči dejavnost posameznih ustanov. Letos je zaradi izrednega primanjkljaja denarnih sredstev marsikatera naša pomembna ustanova v stiski. Pomen le-teh je potrebno evidentirati v njihovih kulturnih razsežnostih, teži in dejstvu, da redno zaposlujejo število uslužbencev. Narodna in študijska knjižnica, skupno z Odsekem za zgodovino, nedvomno vsebuje vse omenjene lastnosti. O kritičnem položaju te ustanove so spregovorili na sedežu sindikalnega predstavništva UBS, ko so predstavniki organizacije in sindikalni predstavniki

NŠK Sandi Volk predstavili medijem izsledke predhodnega srečanja z upravnim odborom NŠK, da bi prejeli pojasnila glede postavitev v dopolnilno blagajno treh zaposlenih na Odseku za zgodovino, glede stanja NŠK in prihodnjega delovanja ustanove. Upravni odbor je na sestanku prikazal katastrofalno finančno stanje, ki je privedlo do kriznega položaja treh uslužbencev do 31. decembra 2012. Vodstvo knjižnice je poudarilo, da je ta položaj posledica zamujanja italijanske države in dežele FJK pri izplačevanju zakonsko določenih sredstev: doslej pa ni bilo s te strani zagotovljenih niti 196 tisoč evrov predujma od državnih prispevkov, predvidenih za leto 2012. Zaradi tega bo osebe je ostalo brez novembrske plače. Če k temu prištejemo še 25% krčenja prispevkov italijanske

države in 20% krčenja slovenske, je slika o sedanjosti in prihodnosti NŠK še toliko bolj medla: upravni odbor, piše v sporočilu USB, ni izključil niti možnosti popolnega prenehanja dejavnosti NŠK! Kot je bilo poudarjeno na novinarskem srečanju, so zastopniki USB in sindikalni predstavnik Volk sprejeli v vednost položaj in obsodili nesprejemljiv odnos italijanske in slovenske države ter dežele FJK do NŠK, ustanove, ki je edinstvena pomena za kulturno in znanstveno okolje FJK. "Poleg tega je potrebno poudariti tudi nedoraslost vodstva knjižnice, ki - kot je odbor na srečanju sam poudaril - niso bili kos razvoju, ki ga je ustanova doživela v zadnjih letih, ter zagotavljanju nadaljnjega razvoja njene znanstvene in kulturne dejavnosti", je dejal Volk in pristel povedanemu še izjavo predsednika NŠK, ki jo je posredoval medijem, ni je pa podčrtal na sindikalnem sestanku, in sicer, da bo raziskovalna dejavnost zgodovinskega odseka najbrž poverjena zunanjim sodelavcem: "To dejansko pomeni, da bo zgodovinski odsek postal golo skladišče!"

Sindikalni predstavniki so vodstvu NŠK izročili še obsežen snop vseh do sedaj dospelih solidarnostnih izjav za uslužbenca Odseka za zgodovino in za ohranitev njegove dejavnosti. Podporna sporočila so prišla bodisi s strani posameznikov bodisi ustanov iz več evropskih držav. Ta solidarnostna mreža priča o ključni vlogi, ki jo Odsek ima v širšem deželnem in tudi mednarodnem kontekstu, prav zato bi zmanjšanje njegove dejavnosti ali celo njegovo zamrtje obubožalo splošno znanstveno stvarnost. Dogaja pa se, da zaradi dosedanjih okoliščin že poteka zmanjšanje intelektualnega potenciala Odseka: eden od uslužbencev - visoko kvalificirani zgodovinar -, ki naj bi ga doletela dopolnilna blagajna, je dal namreč odpoved. Predstavniki USB upajo, da bo nadaljnje srečanje z deželnim odbornikom De Anno razsnil prihodnost NŠK, prav tako se je sindikalno združenje že aktiviralo na vsedrjavni ravni, da bi vprašanje NŠK predstavilo na parlamentarnem nivoju.

V Društvu slovenskih izobražencev gost Jože Možina

O dokumentarcu Pedro Opeka - Dobri prijatelj

Kaj privede človeka do tega, da se odpravi v Atananarive, prestolnico 25-milijonske otoške države Madagaskar in pomaga tamkajšnjim revnim ljudem, ki živijo na največjem smetišču in za borih pet centov zbirajo smeti od jutra do večera, od najmlajših otrok do najstarejše žene, nam zna povedati slovenski misijonar

hovega jezika, malgaščine. Sam pravi, da je vsak človek neprecenljiv, zato moramo biti spoštljivi do revnih. V dvajsetih letih je zgradil novo družbo, kulturo Dobrih prijateljev: na nekdanjem smetišču je uredil vasi, zgradil hiše, šole, vrtce in igrišča; tu živi že več kot 23 tisoč nekdanjih smetiščarjev in brezdomcev, že četrta milijona pa jih je bilo deležnih njene pomoči.

Za vsakega od teh ljudi, naj bo to sedemletni otrok, mlada žena ali starejši moški, najde Opeka vedno pravo besedo, ki vliva pogum, in z nasmehom na ustnicah in s stiskom roke bodri ljudi, ki živijo v zelo hudih vsakdanjih razmerah. Vsi otroci se danes redno šolajo v vrtcih, šolah in na gimnazijah Dobrih prijateljev. Opekova želja je, da bi ustanovili tudi univerzo.

O karizmatičnem misijonarju Pedro Opeki je v Društvu slovenskih izobražencev spregovoril častni gost, dokumentarist, režiser, novinar in nekdanji urednik programov TV Slovenija Jože

Možina, ki je posnel skoraj dve uri trajajoč dokumentarec *Pedro Opeka - Dobri prijatelj* in si z

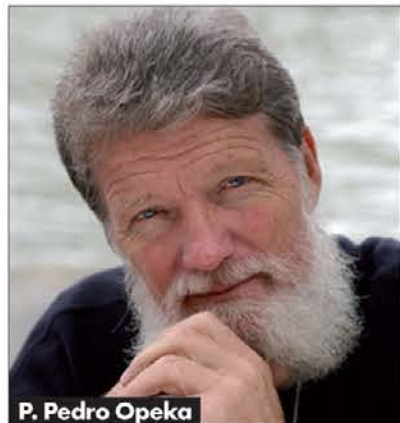
Jože Možina

njim oktobra letos na prestižnem festivalu ITN v Hollywoodu prislužil nagrado za najboljšega režiserja v kategoriji dokumentarnih filmov. Njegov dokumentarec so predvajali lani po slovenski televiziji in je dosegel velik uspeh, saj si ga je ogledalo pol milijona Slovencev. Edino na Festivalu jesenskega filma v Portorožu je prišlo do ostrih odzivov, saj je komisija zapustila dvo-

rano kar med njegovim predavanjem. Z dokumentaristom Možino se je pogovarjal Jernej Šček, predstavnik Mladih v odkrivanju skupnih poti, ki so bili sopredsedatelji ponedeljkovega večera.

Jože Možina je doma iz Vipave, zelo pa ga veseli, da je predstavil svoj film tudi v Trstu. Občinstvo Peterlinove dvorane si je po krajšem uvodu ogledalo prvi del dokumentarca in se postavilo v kožo misijonarja Opeke, ki pravi, da "to ni moje delo, je delo Božje previdnosti". Sam je spravil na pravo pot tisoče in tisoče revnih Malgašev. Kot sin slovenskega očeta, ki je bil po poklicu zidar, se je naučil resnosti in stanovitnosti, od mame pa je podedoval voljo do življenja in energijo, ki sta značilni za Argentino in Latinsko Ameriko nasploh. Samo s trdnjo voljo, z zaupanjem v Boga in vsakdanjo molitvijo se Opeka spopada z vsakdanjim življenjem v Atananarivah, pomaga pa mu 412 sodelavcev. Ob nedeljah se pri njegovi maši v največji telovadnici zbira na tisoče ljudi, od dojenčkov do starejših ljudi, vsi pa dejavno sodelujejo s petjem, z branjem in resnično molitvijo, ki prihaja iz srca. Dejansko nas to ne spominja na naše tradicionalne sv. maše, ampak je bolj podobno prazniku, saj izžareva ogromno energijo, veselje in medsebojno povezanost.

Šin

P. Pedro Opeka

Pedro Opeka. Sam se z oskrbo revnih ljudi in nudenjem dela za preživetje ukvarja že dvajset let. Mednje je prišel kot človek, ki zna poslušati, približal se jim je kot njim enak in se naučil nji-

KULTURNI DOM Društvo Kons

Izprazniti prostor in ga napolniti z umetnostjo

Tržaški umetniški kritik Gillo Dorfles je nekoč izjavil, da je človek v davnih časih prostor polnil iz potrebe po varnosti, danes pa umetniki počenajajo nasprotno. Prostor kot dimenzija življenja in ustvarjanja, prostor kot delavnica umetnosti, prostor, ki presega kartezijske osi in postane zrcalo duše. Vse to vsebuje razstava s preprostim, a z vsebinskega vidika nič manj zahtevnim naslovom Prostor; v petek, 30. novembra, so jo odprli člani Društva Kons v pritličnih prostorih Kulturnega doma. Ob glasbeni kulisi saksofonista Tomaža Nedoha in kitarista Marka Čepaka je občinstvo osrednje idejne koordinate postavitev lahko prebralo v zgibanki z informativnim materialom. Razstava tematizira problematiko prostora v različnih razsežnostih, preko individualnih pristopov in osebnih poetik posameznih članov. Pri tem pa izpostavlja vlogo, ki jo

umetnost zaseda v naši družbi in problem prostora/ov za umetnost pri nas'.

"Gre za nadvse pereč problem, ki se dotika nas Slovence kot skupnost v prostoru, v katerem živimo. Kot ustvarjalci smo hoteli izpostaviti predvsem pomankanje neke razpoznavne lokacije - galerije, ki bi bila namenjena izključno razstavam", nam je v imenu društva povedal Ivan Žerjal in pojasnil: "Razpolagamo namreč z velikim številom razstavnih prostorov, ki se pa le z določeno organizacijsko potezo spremenijo v galerijo. Žal pogrešamo neki prostor s tako razpoznavno galerijsko identiteto, v kateri bi na pravnem nivoju in na trajen

način predstavili slovenski umetniški utrip - ne le zgolj zamejski".

Prav zato so umetniki društva na svojstven način, ki je v nekaterih primerih segal do tridimenzionalne inštalacijske razčlenitve, ponudili večplasten odgovor na to vprašanje. Posamezna dela in njihove avtorje je predstavila kri-

Foto IG

tičarka Jasna Merku'. Fotograf Andrej Furlan se je poglobil v realno in fiktivno doživljanje prostora, njegov kolega Viljem Lavrenčič pa je z upodobitvijo zaprtih in zapuščenih zgradb nekdanje svetoivanske umobolnice

dal pojmu prostora utesnjujoč prizvok, Robi Jakomin je s kompozicijo pomirjujočih elementov posvaril gledalca, da lahko prostor ponuja tudi občutek varnosti. Za nekatere pa lahko postane prostor kraj dialoga z najvišjim. To je primer Matjaža Hmeljaka in Deziderija Švare, ki popeljeta sogovornika v neotipljiv svet domišljije. Z biddimenzionalno reliefnostjo se Franko Vecchiet diskretno pomika v prostor, Zvonimir Kalc pa si ga totalno prilasti z inštalacijsko postavitevjo. Na meji preseganja je Ivan Žerjal, ki razmišlja o tem, kaj umetnik sporoča in kaj lahko družba od te sporočilnosti sprejema. Intimističnemu doživljanju prostora se predajata Klavdija Marušič in Dunja Jogan, Živa Pahor pa poverja na svojstven način umetnosti odrešilno, osvobajajočo sposobnost. Prostor je za Andreo Verdelago minimalističen kraj, kraj pomanjkanja.

IG

Obvestila

Društvo slovenskih izobražencev vabi v ponedeljek, 10. decembra, ob 20.30 v Peterlinovo dvorano v ul. Donizetti 3 v Trstu na predstavitev knjige "Mira Mihelič. Družinska slika z gospo. Življenje in delo Mire Mihelič (1912-1985)". O njej bodo spregovorili urednica knjige Alenka Puhar, urednik knjižne zbirke Album Aleš Berger in predstavnica založbe Mladinska knjiga Nela Malečkar.

Združenje prostovoljcev Hospice Adria Onlus vabi na predavanje Komunikacija v družini, ko pride bolezen, v torek, 11. decembra 2012, ob 17. uri, v razstavnici

dvorani, ki jo je dala na razpolago Zadružna kraška banka, ul. Ricreatorio 2 na Opčinah. Predaval bo Dani Sitar, odgovorni za društvo Družina in življenje iz Leskovca. Zagotovljen bo tudi parkirni prostor ZKB.

Področni svet slovenskih vernikov iz Trsta-Milj in Vincencijeva konferenca vabita na obisk gostov v domu za starejše ITIS, ul. Pascoli 31, v sredo, 12. decembra: ob 16.10 molitev rožnega venca, nato sv. maša in prijateljsko druženje.

Darovi

Za rojansko društvo Marijin dom daruje Mirka Krmec 25 evrov.

FINZGARJEV DOM Nov niz predavanj

Odvisni postanemo tudi od odnosov in celo sanj

Četrtek, 29. novembra, smo prijatelji Finzgarjevega doma krenili na pot sezonskega niza predavanj o socialnih in vzgojnih problemih, ki je lani doživel izjemen uspeh. Kaže, da se je dober glas o kakovosti mesečnih predavanj hitro razširil, pa smo že v začetku doživeli polno dvorano s številnimi novimi obrazi.

Predsednica društva Lučka Peterlin je prisotnim z uvodnimi pozdravi predstavila letošnji niz predavanj o kakovostnih medosebnih odnosih v družbi in družini. Na Opčinah nas je kot prva obiskala dr. medicinske Sanja Rozman, popularna psihoterapevka in avtorica strokovnih knjig o tej temi, ki se že dvajset let ukvarja z zdravljenjem nekemičnih zasvojenosti, med drugim v svoji terapevtski skupini pri društvu Sprememba v srcu. Odvisni lahko postanemo od marsičesa: alkohol in raznorodne droge (žal) poznamo, tudi o odvisnosti od iger na srečo, seksa, interneta ali nakupovanja smo že slišali, pa o problemih s hrano, ki se predvsem med mladimi (puncami) pojavljajo kot anoreksija in bulimija. Učenka dr. Janeza Ruglja in v Ameriki specializirana strokovnjakinja za skupinsko-analitično psihoterapijo pravi, da lahko postanemo odvisni tudi od odnosov in celo sanj. Eno je živeti v sanjah, drugo pa v kvalitetnem odnosu, saj imajo tudi sanje svojo ceno.

S pomočjo Anke Peterlin, ki je moderirala pogovor z gostjo, smo spoznali, da je danes kar pogosta zasvojenost od ljudi, ki nam povzročajo bolečino in trpljenje, pa se vseeno od njih ne moremo oddaljiti. Zasvojenost je bolezensko stanje, v katerem nas možgani "obvladujejo", kot bi bili vklo-

pljen avtomatski voznik. V našem primeru to pomeni, da smo "zadet" od nekega odnosa, ki nam povzroča škodo, a z njim "ne moremo nehati", za to lahko tvegamo spoštovanje otroka, zakon, družino in poklic. Nekaj primerov? Serijsko zaljubljanje, ki se konča takoj, ko nam "objekt" romantike reče "da", seksualno promiskuitetno obnašanje, voyeurizem in oblike seksualne perversije, obsedenost z neko osebo, ki smo jo pripravljeno zasledovati in zalezovati (t. i. stalking). Zasvojenosti z odnosi so ljudje, ki živijo z odvisniki, hazarderji, mamilaši, nasilneži in se jim ne postavijo po robu, nasprotno: v vlogi kronične "žrtve" zapolnjujejo praznino lastne ne-samozavesti. Ljudje, ki mislijo, da sami po sebi niso vredni, da bi jih kdo imel rad, se počutijo dolžne, da stalno nekaj delajo. Nič čudnega, če si za življenjske sopoltnike izbirajo ljudi z velikimi, brez strokovne pomoči neresljivimi problemi. Eno je pomoč v družini in solidarnost v družbi, drugo je škodljiva skrajnost odnosa, v katerem obe vpleteni osebi propadeta in zbolevala zaradi tega, ker si dan za dnem obljubljata spremembe, ki nikoli ne nastopijo. Posledice nestanovitnega, shizofrenega in zmedenega odnosa so, če se ne odločimo za radikalno rešitev, pogubne za celotno družino, predvsem za otroke in otroke otrok.

Zdravo sanjati pomeni imeti načrte, vizijo, sanje pa postanejo negativne takrat, ko zaradi njih ne prepoznamo več, kaj je res in kaj ne. Dvorana Finzgarjevega doma se bo naslednjič napolnila čez slaba dva meseca, v četrtek, 24. januarja 2013, ko bo Silvo Šinkovec spregovoril o upravljanju s čustvi.

Jernej Šček

Priprava na sinodo (5)

Škofijsko romanje v Sveto deželo

Vsak jeruzalemski romar doživi višek, ko prehodi Jezusov križev pot do Kalvarije in Božjega groba. Naš voditelj g. Antonio nas je opozoril, da bomo verjetno razočarani, kajti vse bo potekalo v čisto drugačnem ozračju, kot smo vajeni pri molitvi križnega pota po naših cerkvah. Pot, ki nosi ime Via Dolorosa, je ozka, vije se med trgovinami in glasnim ponujanjem trgovcev, med šviganjem motorjev, med prehitevanjem mimoidočih, skratka, med pravim kaosom. In vendar smo se potrudili, da smo kljub vsemu držali skupaj in čim bolj zbrano

zmolili vse postaje križnega pota. Morda se šele sedaj, doma, neko-

liko zavedamo, da smo res bili na Kalvariji, na kraju Jezusovega križanja, prav tam, kjer smo bili izročeni po sv. Janezu Materi Mariji, prav tam, kjer "si nas s svojim križem in vstajenjem odrešil".

Da smo prišli do Božjega groba, smo se morali ponovno opremiti s potrpežljivostjo, kajti vrsta je bila dolga, ob vstopu so spustili

le po nekaj romarjev hkrati, v samo celico Božjega groba pa po 4 osebe.

Božji grob, kraj Jezusovega zmagovalnega vstajenja, je bil najbolj primeren kraj, kjer smo priporočili naše duhovnike, tiste, ki so prvi poklicani, da pomagajo našim dušam k vstajenju.

Žal, so nam tudi tu bili dodeljeni le bežni trenutki zbravnosti; ko smo po sv. maši izstopili iz cerkve, se je že stermilo in smo morali pohiteti k avtobusu.

Naši romarski dnevi se bili zelo intenzivni. Deležni smo bili tudi dveh nepričakovanih sprejemov: pri latinskem patriarhatu in pri oskrbniku Svete dežele, španskem frančiškanku, kjer smo izvedeli marsikaj zanimivega o stanju katoličanov v Sveti deželi in na Bližnjem vzhodu.

Pred odhodom na letališče smo se peljali še v Emavs: vrtni naj bi se domov z gorečnostjo Jezusovih učencev. V samostanu Latrun

smo imeli poslovlilno sv. mašo in si nabavili nekaj izdelkov iz oljčnega lesa.

Letališče Ben Gurion je zelo veliko, polno ljudi in dolgih vrst. Pregledi so tu zelo strogi: v vrsti po dva in dva, s potnim listom v roki, smo ustno odgovarjali na vprašanja, ki smo jih morali prebrati, pregled osebe in prtljage, za nekatere še dodatno spraševanje z odprtjem kovčka. Kar naporno in utrudljivo. Točno ob 16.20 se je letalo dvignilo in je približno po treh urah srečno pristalo v Veroni.

Zahvaliti se moramo najprej Bogu za milost, ki nam je bila darovana; g. nadškofu Gianpaolu in vsem duhovnikom spremljevalcem za zgledno podporo, g. Antoniu za izredno vodstvo, a tudi vsem soromarjem za res lepo sodelovanje in razumevanje.

/konec kl. I.

Nova brošura o dragocenostih Dreke

Spodbuda za restavriranje biserov kulturne dediščine

Občinska uprava iz Dreke v Benečiji je pred kratkim pripravila tri dragocene zbirke s kulturnimi, zgodovinskimi in okoljevarstvenimi podatki o svojih krajih. Dvojezično informativno gradivo, katerega izdaja je bila možna s pomočjo sredstev iz zaščitnega zakona

26/2007 za leto 2012, je osnovala Gabriella Cicigoi v imenu kulturnega društva Kobilja glava, za fotografije je poskrbel Fabio Bonini. Društvo s prisojne strani Kolorata se že vrsto let ukvarja z

raziskovanjem in ovrednotenjem zgodovine, tradicije, starih šeg in navad teh vasi, kar je pozitivno odmevalo tudi v občinskih prostorih. Tri brošure za tri zanimive vsebine: dreški vrtovi, razpela in umetnine slikarja Jakoba Malarja, ki ga poznamo tudi pod nazivom Jacum Pitor. Prva tema potrjuje navezanost beneških ljudi na svojo zemljo in njene sadove, saj predstavlja

vrta – kmetijstvo kot temeljni vir preživetja ljudi v goratih območjih. Lahko bi tej dejavnosti rekli celo herojska hortikultura (vrtnarstvo), kajti naravne razmere so zahtevne: strma pobočja in težka zemlja, ki zahteva pozorno in vztrajno nego. Presenečeno boste izvedeli, da so na tem koncu

Nadiških dolin obdelovali zemljo brez pomoči teras, in to z natančnim agronomskim ciljem, kar je ugotovil že Olinio Marinelli v začetku 20. stoletja. Prednost terenov z naklonino je ta, da lahko maksimalno izkoristijo moč sončnih žarkov ter tako 'kompenzirajo' zahtevne in obdelovanju neprijazne klimatske pogoje.

Druga brošura predstavlja fo-

tografije številnih razpel, ki se razprostirajo po občini. Nahajajo se tako v naseljih kot med polji in potrjujejo močno navezanost Beneških Slovencev na vero. Med desetimi zbranih primerkov je kar nekaj posebno dragocenih. Zadnja zbiranka obravnava slikarja Jakoba Malarja, ki je

okrog leta 1900 poskrbel za freske o Sveti Družini in nekaterih svetnikih v krajih Obenetto/Dubenije in Peternel. Pobudniki društva Kobilja glava upajo, da bodo z novoizdanim gradivom spodbudili javno upravo in strokovnjake k restavriranju in ovrednotenju njegovih del, kakor tudi drugih dragocenosti beneške dediščine.

Jernej Šček

Pripombe župana Berre glede nove Gorske unije Nediških dolin Še nerešena nekatera ključna vprašanja

Čeprav bo Gorska unija Nediških dolin stopila v veljavo z zamudo od šestih mesecev do enega leta, je Terski statut po besedah župana občine Fojda, Cristiana Shaurlija, tako rekoč pripravljen.

Nasprotnega mnenja je prvi občan Tipane Elio Berra, ki pušča odprta še nekatera ključna vprašanja, ki jih predstavljamo v tehle vrsticah. Lokacija njenih uradov, ki naj ne bi bili le v glavnem mestu Fojda, ni zadovoljiva. Morali bi biti razpršeni po območju, da bi lahko zagotovili "maksimalno bližino občanom", kot piše v statutu. Berra je prepričan, da bi dobroamerne besede lahko postale kruh samo, če bi urade postavili v občini Bardo in Tipana, ki sta bili v "stari" Gorski uniji Ter edini resnično "gorski" občini. Navaja nadalje demografske podatke iz gorskih občin t. i. pasu

C, ki od sedemdesetih let kažejo dramatičen padec. Po njegovem mnenju rešitev ni bila v preobrazbi Gorskih unij v gorske občine, temveč bi jo lahko iskali v spremenjeni figuri novih predsednikov te institucije, ki

naj "ne bodo navadni občinski upravljalci, ampak pravi menedžerji, ki bodo kos izvajanju investicijskih projektov". Prvi občan Tipane poudarja še, da bo potrebno natančneje de-

fimirati vsoto finančnih sredstev, ki naj bi jih po 25. členu statuta prispevale občine, nezadovoljiva je tudi rešitev, ki predvideva, da predsednika novonastale Unije volijo izključno župani. Ob tem so trije finančni revizorji za pet občin, ki sestavljajo Gorsko unijo Nediških dolin, povsem pretirana in potratna izbira. Statut napačno enači gorska in nižinska območja, kar kvarno vpliva na ohranjanje kulturnih in identitetnih specifik predvsem v višje ležečih krajih, pozitivno pa lahko pospremimo odločitev, da bo poimenovanje uradno trijezično: italijansko, furlansko in slo-

vensko. Župan Tipane Elio Berra bo svoje pripombe v naslednjih dneh poslal sosednjim kolegom.

JS

Kratke

"Po slovensko" v Čedadu

Deset odstotkov mladih med 11. in 19. letom starosti, ki obiskujejo (italijanske) nižje in višje srednje šole v Čedadu, pozna slovenski jezik. Spodbudni odstotek je ponudila raziskava o znanju furlanščine, ki jo je izvedlo furlansko okence pri čedajski občini.

Ostareli praznujejo

V nedeljo, 2. decembra, so v domu ostarelih "Giuseppe Sirch" v Špetru praznovali zlato mašo msgr. Maria Qualizza ter pozdravili g. Rinalda Gerussija, ki je pred kratkim zapustil župnijo Sv. Lienarta v Podutani in Sv. Pavla v Černečjah. Oba sta do leta 2005 upravljala to ustanovo. Ob

tej priložnosti je izšla knjiga o zgodovini doma, ki jo je pripravil Renato Qualizza.

O sladkorni boleznii v Podbonescu

Občina Podbonesec je v sodelovanju z društvom za preventivo diabetesa sredi novembra začela s poučno pobudo, ki bo predstavila problematiko sladkorne bolezni in druge teme o zdravju. Večeri, ki potekajo v občinskih prostorih ob 20. uri, so se nadaljevali v petek, 30. novembra, ko sta primarij Vito Di Piazza in Liana Domenis spregovorila o prvih znakih te bolezni; zadnje srečanje pa bo v petek, 14. decembra, ko bo za mikrofon stopil urolog Silvio Stener.

VIDA VALENCIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Solidarnost in pogum

Ob avtomatu za kavo srečaš več ljudi. Včasih si izmenjaš pozdrav, odbrziš spet nazaj k opravljanju, včasih lebdijo v zraku navadni, brezciljni stavki, včasih si izmenjaš nasmehe ali morda podatek o tekočem delu. Včasih (bolj poredkoma) srečaš morda z dolgočasen obraz in dolgočasna usta, ki povedo, da se jim enostavno ne da. Zadnjič je bilo tako in me je usekalo. Ne vem, zakaj, a sem odvrnila, naj vsi skupaj pomislimo na Sertubi. Dan prej sem v krajevnem tisku prebrala o tragediji in tragediji: z izgubo zaposlitve se na stotine tujih delavcev, ki so morda v Trstu garali kakih petnajst let, mora vrniti v rodni kraj. Zapustili pa so ga, ker so enostavno stradali. Brala sem o ločenem delavcu v dopolnilni blagajni, ki ne ve, kako kriti preživnine otroku in nekdanji ženi ter najemnine, enostavno ne znese. Danes mi je črna kava v plastičnem lončku ob besedah tega moškega ob avtomatu še grenkejša. Useka me, ga bi se mi ob misli, da se lahko v današnji družbi gre dolgčas, ali ni vse to podobno prvemu razredu na Titanicu, medtem ko so se nižji razredi na ladji že utapljali? Berem o (tudi slovenskih) delavcih tovarn, podjetij, ustanov in dopolnilni blagajni, morda brez nekajmesečnih plač, sprašujem se o njihovih notranji stiski, o praznini ob koncu meseca, ki je ne more nadomestiti nobena retorična parola. Sinoči sem gledala večerni dnevnik TG2. Med drugim je vključeval tudi dva pri-

spevka o sreči oz. o iskanju le-te. Od misli velikih filozofov do današnjega časa. Najprej sem se vprašala, zakaj je bila ta tema sploh vključena v TV dnevnik. Izredno zanimiva, a morda ne za pregled tekočega dogajanja. Potem sem razmišljala dalje: že sam hollywoodski film z naslovom o iskanju sreče je navsezadnje podal en sam odgovor: dostojanstvo zaposlitve je osnova, brez nje je nemoralno govoriti o kakršnikoli sreči. Ali ni nemoralno ponuditi prispevek o pojmu sreče, potem ko so prejšnje novice obravnavale množične odpuste v tovarnah in podjetjih?!

Prepričana sem, da imajo mediji družbeno vlogo gradnje neke civilne zavesti. Gotovo je tudi na nas samih, da od njih to izsilimo. Pred dnevi je v intervjuju predstavnica slovenskega Karitasa povedala nekaj zelo resničnega: "Žal je veliko lažje pomagati nekemu, ki je daleč. Težje je pomagati sosedu oz. sploh uvideti njegovo stisko".

Njeno razmišljanje je šlo tako daleč, da je rekla, da je kriza v določenem oziru milost v nečem: pokaže oz. predrami solidarnost v ljudeh. Tudi tisto solidarnost, ki njej sami (kot drugim akterjem civilne družbe) narekuje, da v bližnji prihodnosti napiše javno pismo, v katerem naj bodo črno na belem ožigosana imena storilcev nemoralnega upravljanja določenih primorskih trgovskih obratov, ki so na koncu pahnili stotine delavcev na cesto. Solidarnost pomeni vedno tudi pogum.

Druga številka mladinske revije Galeb Mnogo lepega branja za deževne jesenske dni

Da je jesen res prišla, lepo prikazuje naslovnica oktobrske številke Galeba, na kateri je risbica Tee Civardi, tretješolke OŠ F. S. Finžgar iz Barkovelj: veliko drevo, s katerega padajo listi, obarvani v tople barve. Prav take jesenske utrinke

So Galebu poslali tudi njegovi sošolci. Učenci OŠ P. Trubar - K. D. Kajuh iz Bazovice so pa napisali, kako so jih septembra obiskali vrstniki OŠ Srečka Kosovele iz Loke. Obisk je v trajen spomin ujela tudi fotografska kamera, otroci pa so tri barvne fotografije poslali Galebovemu uredništvu, ki jih je objavilo v rubriki *Naši solarji pišejo in rišejo*. Oktobrsko številko mladinske revije bogati veliko zanimivih pripovedi v nadaljevanjih, ki jih lahko otroci, ob sicer krasnih ilustracijah različnih avtorjev, nadgrajujejo s svojo domišljijo in se ob njih tudi marsičesa naučijo. Mednje spadajo *Prigode družine Hladilnik*, ob kateri bodo mali bralci mimogrede odkrivali, kako delujejo naši stari in novejši hladilni aparati, in spoznali, da generacijske razlike še kako obstajajo tudi v tem "zamrznjenem svetu".

Zgodbo piše Maja Gal Štromar, fantazijsko bujne ilustracije pa prispeva Štefan Turk. Katerina Kalc s svojim čopičem upodablja prigode iz nadaljevanke Štefke Kac Marn *Volčja ljubezen*; ljubezenske vezi se spletajo med volkom Jezerskim odsevom in volkuljico živahno Sivo, ki sta morala zapustiti domači krdeli. Milan Petek Levokov je avtor pripovedi *Trije piščanci iščejo mamo*. V tokratnem nadaljevanju ob zelo simpatični ilustraciji Žive Pahor Rumenko, Pika in Črnko zmotoma mislijo, da je podgana njihova mama. Še dobro, da je posegla vmes domača mačka in

jih poučila o nevarnosti! Z dolgočasni dami Kozima in Kamila ležita v ilustraciji Andreje Pekar na divanih in ne vesta, kako naj bi pregnali dolgčas. Pa se Kamila domisli čajanke. Anina Oblak uporablja za pisanje velike črke, tako da bodo zgodbo

Čajanka pri Kozini in Kamili lažje brali tudi najmlajši bralci. Malce bolj skrivnostna je Nina Kokalj v svojem zapisu *Svinčnik in pustolovec* z lepim sporočilom, da otrok potrebuje očetovo prisotnost. V simbolno ilustracijo je dogajanje zaobjela Nina Mrdenovič. Prvič se Galebovim bralcem predstavlja Helena Jovanovič, in sicer s pravljico *Oblaki, le-teči dežnik in kamniti most*, v kateri se deček Tadej odpravi iskat dež - v njegovem mestu med visokimi hišami namreč pripreka vedno sonce in zato je vse suho, brez cvetja, zelenja. Čarobni močilcelj Dežan ga popelje v košari, ki jo dežnik nosi v višave. Klarisa Jovanovič je ob vselej doganji ilustraciji Vena Dolen-

ca v ospredje svoje rubrike *Ko živali spregovorijo* kot ljudje postavila srako, ki se kar pogosto pojavlja v naših rekljih (krade kot sraka, kriči kot sraka, srače gnezdo ...). Marjana Šegula Miš je z "naif ilustracijo" pristrčno opremila tokratno bajko *V jezeru je čudni mož doma* ..., ki jo je Marjeta Zorec povzela po koroški bajki *Vodovnik*: v njej razlaga, kako je nastalo Ribniško jezero. Hkrati pa avtorica podaja tudi strokovni opis tega nenavadnega jezera. Majda Koren in Bojan Jurc s stripom *Medved in miška* v humornem slogu, kot jima je lastno, spregovorita o sedmih dneh v tednu. Z drobcenim stripovskim utrinkom *Kamila sreča pajka Huberta* bodo mali bralci na lahkih krilcih metuljčka poleteli v fantazijske višave. Kako pomembno je varčevati, v verzih pove pesmica *Nasvet Zvezdane Majhen* ob ilustraciji zveste spremljevalke njenih stihov Mojce Cerjak. Martina Legiša v hudomušnem verzem ritmu ponazarja, kako postaja sonce v jeseni bolj leno, "ga sploh ni na spregled / takrat pri nas dežuje", dokler

"sonček z džipom / spet dirja gor in dol". Poredno sonce je s temnimi očali in v rdečem džipu ilustriral Štefan Turk v zanj značilnih močnih barvah. V letošnji drugi Galebovi številki je še marsikaj zelo zanimivega: npr. *Mlaka pri Prčjem domu*, ki jo je napisala Federica Papi, vzgib za ta zapis pa sta dala Luka in Silvia Peca; to je jasna strokovna razlaga, kako je v dolinah "vse zaobrtno", temperatura, rastje itd. Revija ponuja še Galebov kviz in Galebovo delavnico, v kateri bodo spretni risarji z Jasno Merku odkrivali teksture. Ko bodo obrnili stran, pa bodo izvedeli vse o navadnem brinu, kar jim bo služilo tudi pri šolskih urah naravoslovja.

JK

Odločilni za izvolitev so bili glasovi desno opredeljenih volivcev

Novi predsednik Slovenije je Borut Pahor

Slovenski volivci so na petih predsedniških volitvah v samostojni državi potrdili napovedi javnomnenjskih raziskav, da bo Borut Pahor, nekdanji premier in predsednik stranke Socialnih demokratov, v boju za novega državnega poglavarja premagal dosedanega nosilca te funkcije dr. Danila Türka. Prejel je nepričakovano veliko glasov, kar nad 67% tistih, ki so se udeležili volitev, dosedanji predsednik pa jih je zbral okoli 33%. Volilna udeležba je bila sicer nizka in je dosegla komaj okoli 40% upravičencev, kar naj bi potrdilo splošno nezaupanje v politiko, vendar pa so analize o strankarski opredeljenosti volivcev, ki so glasovali, potrdile, da je Borut Pahor dobil glasove celotne politične desnice, to je tudi privrženecv stranke SDS Janeza Janše, in tistih volivcev, ki so v prvem krogu volitev glasovali za dr. Milana Zvera. Za dosedanega predsednika so se strnjeno izrekli le privrženci Zorana Jankovića oziroma njegove stranke Pozitivna Slovenija. Z izvolitvijo Boruta Pahorja se obetajo nova pota in drugačne smeri v slovenski politiki. Namesto blokad se zavzema za strpnost, dogovarjanje in povezovanje med strankami, kar je ponovil v svoji prvi izjavi po izvolitvi.

O tem naj bi parlamentarne stranke podpisale poseben sporazum. Novemu predsedniku so čestitali sokandidat in porazenec dr. Danilo Türk, nekdanji predsednik Milan Kučan, pa

preteklo nedeljo, sočasno s predsedniškimi volitvami, začel predbožični čas, obdobje spokojnosti in duhovne zbranosti, ki traja štiri tedne pred Božičem, krščanskim praznikom Jezusovega rojstva. Toda ozračje so skalile demonstracije v Mariboru, Ljubljani in tudi v nekaterih manjših krajih, ki so jih anonimni organizatorji najbrž iz sveta politike napovedali v družabnem omrežju facebook. Domnevno naj bi šlo za zborovanja in javne proteste zoper krivice in ponižanja, ki jih politične in gospodarske elite povzročajo najbolj siromašnim slojem. Vendar so organizatorji in navdihovalci zlovesčih mitingov, ki so jih poimenovali kot vsotajo ali celo revolucijo, bolj kot o krivicah, ki se dogajajo v državi, napadali vladno in njegovega predsednika Janeza Janšo. Demonstracije, ki so bile zelo nasilne zlasti v Mariboru in v Ljubljani, so bile očitno hoteno in premišljeno izbrane zato, da bi z njimi povečali izgled in možnosti za ponovno izvolitev dr. Danila Türka za predsednika države. Vendar se to, kot smo videli, ni posrečilo. Hkrati pa so na demonstracijah premierja Janeza Janšo izpostavljali javnemu linču in ga obtoževali, da sta on in vlada odgovorna za vse zlo in težave, ki

druge osebnosti, med njimi ljubljanski nadškof in metropolit dr. Anton Stres. Izvolitev novega državnega poglavarja je vzbudila ugodne odzive v velikem delu slovenske javnosti. Mnogi volivci so se najbrž poistoveteli z mnenjem političnega analitika in sociologa dr. Mateja Makarovića. On je v nekem komentarju, neposredno pred volitvami, zapisal tole: "Ne morem vedeti, ali bo Borut Pahor dober predsednik Slovenije, vem pa, da bi bil dr. Danilo Türk še naprej slab predsednik". Ko naprej obravnavamo stanje in razmere v Sloveniji, naj spomnimo, da se je

jih imamo v Sloveniji. Novi predsednik države dramatičnega dogajanja najbrž ne bo mogel zaustaviti, ker bo šele čez tri tedne začel izvajati svoj mandat. Duh je namreč v Sloveniji ušel iz steklenice, kar pomeni, da so se razdijale strasti. K odpravi zmede in napetosti v državi sta pozvala tudi predsednik ustavnega sodišča dr. Ernest Petrič in nekdanji predsednik ustavnega sodišča dr. Lovro Šturm, ki je zdaj predsednik civilnodružbene organizacije Zbor za republiko. Toda klic obeh je ostal nerazumljen in nanj ni bilo odgovora. Strah pred nasilnimi dogajanja pa se medtem širi. Morda bo val ljudskega besa, ki ga usmerjajo del slovenske politike in elite iz različnih delov družbe, odstranil s funkcij in oblasti posameznike iz sveta močnih, vplivnih in doslej nedotakljivih, in to iz obeh političnih taborov. S tega izhodišča je zlovesča napoved skupine uporabnikov družabnega omrežja facebook, da bo 21. decembra v Ljubljani pripravila prvo vsesplošno vstajo slovenskega naroda proti oblasti. Najbrž je pod tem naslovom mišljena nova provokacija zoper vladno in njenega predsednika Janeza Janšo. Z dogajanja v Sloveniji so na aktualen način povezana razmišljanja o slovenstvu, ki jih je v obsežnem prispevku, objavljenem v Mohorjevem koledarju Celjske Mohorjeve družbe za leto 2013, zapisal prof. dr. Stane Granda, zgodovinar in esejist. Pravi: "tisto, kar nam najbolj primanjkuje, sta pomanjkanje patriotizma in ljubezni do države. Moramo živeti po slovensko. Želimo spravo. Vrnimo se k čaščenju dela in poštenosti, ki sta največji človeški vrednoti. Zavrnilimo hujkaštvo in kulturni boj, ki sta nam v zgodovini povzročila največ škode. Resnično slovenstvo naj nas povezuje v ljubezni in spoštovanju demokratične slovenske države, s preseganjem sicer normalnih razlik med ljudmi".

Marijan Drobež

S 1. strani

Fantastičen dan...

Poraz je bil natanko tako boleč, kot so kazale javnomnenjske ankete v zadnjih treh tednih (za razliko tokrat niso brcnile v temo). Razmerje je v odstotkih bilo 66 proti 33. Türk in strici v ozadju so tako popolnoma zgrešili analizo družbenih vstaj: množic enostavno niso mogli nadzorovati. "Gotof si" ni bil namenjen samo Kanglerju in Gorenaku. Bil je namenjen čisto vsem, vključno s strici iz ozadja. In ta poraz je za strice iz ozadja (ali, bolj prozaično, postkomunistično levico) posebej hud udarec. Lani so se namreč nekoliko prehitro znebili prav tokratnega zmagovalca Boruta Pahorja in nudili Jankoviću celotno infrastrukturo (beg možganov iz stranke Zares v Pozitivno Slovenijo je bil izreden) za ustanovitev instant stranke ljubljanskega župana. Po začetnem valu navdušenja in zmagi na volitvah pa Jankovič ni bil sposoben sestaviti vlade. Isto se je zgodilo v primeru podpore predsednika Türka: na vrat na nos so Kučan,

Mencinger, Spomenka Hribar, Janez Stanovnik in drugi podprli dosedanega predsednika, ta pa je moral pristati na njihovo ideološko igrico. In to ga je pokopalo. Spomnimo se samo na Stanovnikove besede, da bodo te volitve pravzaprav plebiscit o demokratičnosti Slovenije.

Borut Pahor edini, ki "ni gotof"

O Borutu Pahorju lahko povemo marsikaj. Bil je premehak in zato neustrezen predsednik vlade, včasih si je privoščil izjave, ki so bile povsem mimo (razni kručifiksi ali "so what"!), sam je gradil svoj imidž politične barbike in nazadnje, imel je

volilno kampanjo, ki je bila sicer zelo domiselna, a ni bila predsedniška. Kljub temu

mu ne moremo očitati ničesar na osebnostni ravni. Politično je, kljub temu da ima eno od daljših kilometrskih, dejansko še "neomadeževan": celo, ko je afera Simona Dimić (nekdanja vodja Paohrjevega kabineta, ki so ji hišo "na črno" obnavljali delavci propadlega Vegrada) eksplodirala tik ob njem, je Pahor iz zgodbe izšel popolnoma čist. In to je bila verjetno odločilna lastnost, ki je na nedeljskih volitvah tehtnico prevesila na Pahorjevo stran. Zelo zgovorno je tudi to, da se na demonstracijah, ko so bili na sramotilni steber postavljeni čisto vsi politiki, ni nikjer slišalo vpitje ali dretje proti Pahorju. Torej, politika je kolektivno v tem trenutku res na zgodovinsko najnižji točki v dojemanju ljudi in v tej splošni sivini je bil Pahor najmanj siva izbira.

Vzroki za "gotof si"

Gibanje "gotof si", ki je na ulice sicer prišlo šele pred slabim mesecem, je znak širšega nelagodja. Politična kasta obstaja tudi v Sloveniji, a je nekoliko drugačna od nam bolj poznane italijanske. Slovenski politiki niso bogataši: Jankovič bi sicer to lahko bil, a je danes večina njegovega premoženja pod Damoklejevim mečem sodnikov. Plače posameznih nosilcev poli-

tičnih funkcij niti niso pretirano visoke: predsednik vlade zasluži mesečno 3000 evrov neto. Ne, problem tiči neke drugje. Manjkata politična treznost in razsodnost pri nekaterih ključnih zadevah. V parlamentu sedi več poslancev (na obeh straneh), ki so na primer dokazano goljufali pri pridobivanju izobrazbe. In nihče ni tako odločen, da bi jih naglal iz hrama demokracije. Prigode vodilnih politikov so tudi že dalj časa na očeh vsem, a tudi v tem primeru nihče ne polaga računov. Tolpa "balkanskih bojnikov", ki je trgovala s tonskimi količinami mamila, je na sodišču oproščena tudi po zaslugi pričanja nekdanjega prvega človeka Sove in predsednika LDS Iztoka Podbregarja, a tudi tukaj nihče ne vidi nič spornega. Navadnemu državljanu po hitrem postopku rubijo hišo zaradi 124 evrov neplačanih obveznosti, Jankovičevemu sinu Juretu pa kljub 3 milijonom evrov dolga šele v drugem poskusu rubežnikom uspe odnesti nekaj stolov in miz ter tekalno stezo (tapis roulant) za domači fitness. Ali še: medtem ko so kurji tatovi v zaporih, so Ivan Zidar, Hilda Tovšak in Dušan Črnigoi, ki so skupaj na cesto spravili več kot 6 tisoč ljudi, še na prostosti. Če ima za reševanje gospodarske krize precej več vzvodov (in odgovornosti) vlada, pa bo moral novi predsednik Pahor zagristi v to, drugačno krizo. V krizo dostojanstva politike.

Kratke

Miren / Razstava ročnih del

Kulturno društvo Stanko Vuk Miren-Orehovlje je, v sodelovanju z Društvom žena Miren-Orehovlje, pripravilo razstavo ročnih del z naslovom Skrita ustvarjalnost naših deklet in žena Božično-novoletne dekoracije. Odprtje razstave je bilo v nedeljo, 2. decembra 2012, v poslovni stavbi Jožeta in Andrejine Kogoj v Mirnu. Ogled je možen v petek, 7., soboto, 8., in nedeljo, 9. decembra 2012, od 16. do 18. ure.

Lavričeva knjižnica Ajdovščina

V Lavričevi knjižnici v Ajdovščini tudi v decembru prirejajo marsikateri zanimiv dogodek. V ponedeljek, 10. december 2012, ob 18.30 se nadaljuje predvajanje filmov Marjana Batagelja, ki so mu prireditelji dali ime Gibljive slike Vipavske doline in Gore. Marjan Batagelj je s sodelavci posnel in pripravil za predvajanje vrsto zelo zanimivih filmov o naših bližnjih pa tudi sosednjih krajih in tako ohranil del naše zgodovine pa tudi naše kulturne in naravne dediščine. Tokrat bo na vrsti film Gornja Trebuša in Glaževa dolina.

Lokarjevo leto

V knjižnici so pripravili kotiček s knjigami Danila Lokarja in knjigami, ki govorijo o njem. Vabijo, da si v letošnjem jubilejnim letu obiskovalci knjižnice sposodijo in preberejo katero od njegovih knjig. Na voljo je tudi zgibanka o njegovem življenju in delu. Do konca leta v času, ko je knjižnica odprta, je na ogled razstava ob 120-letnici rojstva Danila Lokarja, kjer je predstavljeno njegovo življenje in delo. V knjižnici sta tudi na prodaj knjiga, ki jo je knjižnica izdala v jubilejnim letu: Danilo Lokar. Tri novele in Zbornik prispevkov simpozija Danilo Lokar, 120-letnica rojstva, ki je potekal 23. novembra.

Ura pravljic: v Ajdovščini: vsak četrtek ob 17.00; v Vipavi: vsako sredo ob 17.00; v sredo, 5. in 12. decembra, ni ure pravljic. V Podnanosu: vsako sredo ob 11.00; Pravljica v Inicijativni za waldorfski vrtec: v Ajdovščini: 13. december 2012. V času šolskih počitnic ni ure pravljic. Praznična pravljica z Aljo Furlan: v Ajdovščini 20. decembra in v Vipavi 19. decembra ob navadni uri.

Bralni krožki: ponedeljek, 10. decembra 2012: ob 11.00: Bralno srečanje v Domu starejših v Ajdovščini; sredo, 12. decembra 2012, ob 14.30: Bralni krožek v zavodu Pristan v Vipavi; četrtek, 13. decembra 2012, ob 17. uri: (samo tokrat spremenjena ura!) Bralni krožek Čitalnica: Pogovor o knjigah Iva Zornana. Ponedeljek, 17. decembra 2012: ob 10.30: Bralno srečanje v VDC Ajdovščina; torek, 18. decembra 2012, ob 9.00: Knjižna srečanja ob kavici. Zaradi selitve bo knjižnica v Vipavi od 3. do 14. decembra 2012 zaprta. V ponedeljek, 17. decembra, ob 9. uri bo knjižnica odprla vrata po običajnem urniku že na novi lokaciji na Beblerjevi ulici 17 (nekdanji vrtec).

V tujino lani skoraj 1000 mladih Slovencev

V Sloveniji je bilo v drugem četrtletju med mladimi 294.000 delovno aktivnih, 40.000 brezposelnih in 82.000 neaktivnih. Med delovno aktivnimi jih je bilo po podatkih statističnega urada 81,5 odstotka zaposlenih v delovnem razmerju. Iz Slovenije se je lani odselilo skoraj 1000 mladih s slovenskim državljanstvom in prvim prebivališčem v Sloveniji. Med mladimi zaposlenimi je bila spomladi letos skoraj tretjina takih, ki so imeli sklenjeno pogodbo za določen čas, kar je precej več od povprečja med vsemi zaposlenimi. Število samozaposlenih mladih pa se je od leta 2008 povečalo za skoraj 55 odstotkov in jih je bilo spomladi 22.000. Med poklici, ki so jih opravljali, je bilo med ženskami največ prodajalk in med moškimi

največ skladiščnikov. Posebnost slovenskega trga dela je delo prek študentskih servisov, opozarjajo na statističnem uradu. V drugem četrtletju je prek študentskega servisa delalo 21.000 mladih. V povprečju so delali 26 ur na teden, 27 odstotkov vseh mladih, ki so delali prek študentskega servisa, pa je delalo s polnim delovnim časom. To pomeni, da tovrstno delo za ta del prebivalstva pomeni nadomestek redne zaposlitve. Na zavodu za zaposlovanje je bilo septembra prijavljenih 34.731 oseb, starih 20 do 34 let. Največ med njimi, skoraj 20 odstotkov, jih je imelo poklicno oz. strokovno izobrazbo s področja ekonomije, organizacije in administracije, medtem ko je bilo razpisanih prostih delovnih mest za te profile, ki pa so bila namenjena celotni populaciji brezposelnih in ne le mladim, manj kot sedem odstotkov. Za slovenski trg dela je po opozorilih statistikov torej značilno, da se na njem pojavlja več družboslovno usmerjenih, kot jih trg dela dejansko potrebuje. Iz Slovenije se je lani odselilo 965 mladih s slovenskim državljanstvom in s prvim prebivališčem v Sloveniji. Med 965 odseljenimi mladimi jih je bilo 170 s končano ali nedokončano osnovnošolsko izobrazbo, 474 s srednješolsko izobrazbo in 316 z višješolsko oz. visokošolsko izobrazbo. Po podatkih za leto 2011 se je v tujino odselilo 12.024 prebivalcev Slovenije, med njimi 7345 tujih in 4679 slovenskih državljanov. Med odseljenimi v tujino je bilo 4543 mladih, med njimi 3227 tujih in 1316 slovenskih državljanov. Skupno število vseh odseljenih mladih leta 2010 je bilo 6886, od tega so bili slovenski državljani 1103, leta 2009 se je skupno odselilo 8969 mladih, od tega slovenskih državljanov 1209, leta 2008 pa se je skupno odselilo 4383 mladih, od tega 1207 slovenskih državljanov. Glede na projekcije prebivalstva se bo delež mladih v Sloveniji do leta 2030 znižal za skoraj 30 odstotkov, v državah članicah EU pa v povprečju za dobrih 16 odstotkov.

SNG Nova Gorica - Prešernovo gledališče Kranj

Rokovnjači s sodobnim nadihom

Morda bi res potrebovali rokovnjače v tej naši družbi, v kateri bogati postajajo vedno bogatejši s poželjivim grabljenjem vsega, kar ustvarja nov dobiček, ob izzemanju "srednjega sloja", ki je zmeraj bolj ubožen, predvsem pa revnih, tistih, ki so izgubili delo in so zdrknili globoko na dno družbene lestvice in ne vedo, kako bi se preživljali. Res bi potrebovali rokovnjače, ne sicer takih, kot jih opisuje Josip Jurčič (1844-1881) v zgodovinskem romanu Rokovnjači (1881), pri pisanju katerega mu je smrt iztrgala pero iz roke in je njegovo zamisel dokončal Janko Kersnik (1852-1897). Jurčičeva zgodba o rokovnjaškem poglavarju Grogji,

življenjem: podnevi so opravljali svoj poklic, ponoči pa po rokovnjaško kradli. Ovađuštvo zaradi sicer skromnega plačila je bilo namreč zelo prisotno. Ljudje so drug drugega ovajali, le da so dobili nekaj denarja in si s tem ustvarjali iluzijo, da pritekajo denarji iz bogatih žepov tudi v revnejše. Podobna usoda izdajstva doleti Nandeta, vodjo rokovnjačev, kakor sta jih, po motivih J. Jurčiča in J. Kersnika, na odrski deske prenesla Miha Nemeč in Nejc Valenti, ki sta po lanskoletni izredno uspešni postavitev Life@antov spet posegla po "pozabljeni" slovenski literarni zakladnici, obrisala z nje prah preteklosti in jo pregnetla v zelo vsečno zmes sodobnega družbe-

ki je odšel med rokovnjače, ker ga je izdal nekdanji prijatelj, je precej romantično obarvana in ne osvetljuje problema rokovnjaštva na Slovenskem. Jurčič in Kersnik te družbene izrinjence obravnava zgolj kot "tatinsko družbo", v katero so spadali dezertirji, berači, tatovi, pijanci, cigani ... Pisatelj nista razglabljala o socialnih vzrokih za pojav rokovnjaštva; teh je namreč kar precej in so večplastni. Med temi gotovo izstopa obvezna dosmrtna vojaška služba v času Marije Terezije (šle 1. 1807 je Avstrija znižala vojaški rok na 14 let). Vojaščine so bili izvzeti duhovniki, plemiči, mestni trgovci ..., ali tisti, ki so imeli denar za odkupnino, premožnejši pač. Vojaško "dosmrtno" sukno so tako morali oblačiti ljudje najnižjega sloja, z družbene obrobja: mali kmetje, dninarji, trgovski pomočniki, hlapci, študentje ... Beg iz tega prisilnega vojaškega služanja je bil možen le s samopohabljenjem ali z dezertertvom, s skrivanjem po gozdovih in odročnih krajih. Kot osebe so se morali izbrisati, postati nevidni za vse. Bili so tudi taki rokovnjači z dvojnim

nokritičnega zvena in čitalniškega nadiha, ki zaobjema jezikovne arhaizme, pretirane telesne kretne in gestikulacije. Tako sta ustvarila imenitno "narodno igro s petjem", ki je prerasla v zelo razgibano uprizoritev z osnovami ljubezenske zgodbe, kriminalke in svojevrstnega muzikala s pogledom v današnjo družbeno realnost. V režijskem konceptu Mihe Nemeča se romantični splet zgodbe razblinja, nastopajoči liki dobivajo karikirano, popačeno odslkavo v romanu nastopajočih likov. Dva, ki predstavljata bogati vladajoči red, sta tudi kostumsko barvito in zelo očitno zadobila groteskno podobo čezmernih debeluhov, požeruhov, ki ne vidita dlje od svojega trebuha. V popolnem nasprotju z njima pa je rokovnjaška družina družbenih izrinjencev, ki jih imajo ljudje za osebe z nenavadnimi sposobnostmi, povezanimi s hudičevno naravo – med drugim pravijo, da nosijo s seboj roko nerodenega otroka -. Rokovnjači zadobijo v Nemeču in Valentijevi interpretaciji uporniškega duha, ki se robinhoodsko z odvzemanjem bogatim in dajanjem revnim borijo

za pravičnejši družbeni red. Žal vsi klavrno propadejo. A rokovnjaštvo ostaja še zmeraj izjemno aktualna tema ... V svojevrstno "eklektični" uprizoritvi je veliko petja in markantne glasbe,

ki s svojim močno poudarjenim ritmom takoj prevzame gledalčevo uho. Izvirno glasbo za sporočilno močno predstavo, v katero sta avtorja vpletla tudi songa Bratje svinjsko trdih rok, Naj crkne rokovnjač in Balada o obešenih, povzeta po pesmih Francoisa Villona, v prevodu Janeza Menarta, je ustvarila legendarna slovenska punk skupina Niet. Igralci so z veliko energije zapeli kar nekaj pesmi v živo – izredno izrazno trda in ostra je Bogatun, ki jo je z odločno uporniško držo in jezo v glasu izvrstno zapel Gorazd Jakomini v vlogi rokovnjača Bojca in je realistično usmerjena v današnje čase, v katerih vladajo korupcija, laži, brezobzirni kapitalizem, ki izkorišča in ponižuje preproste ljudi, pa še marsikaj drugega počenja, kar ni vredno človeka. V vseh podrobnostih izbršene like so odlično izklesali Peter Musevski (Berač Tomaž), Jose k. g. (Tone Obloški), Blaž Valič (Verzaz, Rokovnjač), Vesna Vončina (Pavlek – najstnik, posebnež), Radoš Bolčina (Blaž Mozol), Peter Harl (Nande, Človek Jurčič), Matjaž Višnar (Krčmar Jošt Vlagar, Hudimanova Jera, Krčmar Medved), Arna Hadžialjevič (Polonica, Rezika), Maja Nemeč (Poljakovna, Mozolka), Aljoša Ternovšek (Štefan Poljak), Luka Cimprič k. g. (Dr. Burger, Človek Kersnik). Popolnoma v skladu z režijsko vizijo predstave, ki se ob koncu z utrinkom naveže na Life@ante, so tudi kostumi Bjaže Adžič – Ursulov, ki zgovorno uokvirjajo socialno pripadnost nastopajočih likov, mojstrsko oblikovanje maske Mateja Pajntarja, scenografija Petre Veber, pri kateri se scenski elementi s premetavanjem domiselno preoblikujejo in pri kateri izstopa ogromna jablana iz lesenih zabojev, in ne nazadnje osvetlitev Sama Oblokarka. Koprodukcija predstava Rokovnjači, ki je krstno zastavila najprej na odru SNG Nova Gorica, 15. novembra 2012, nato pa Prešernovega gledališča Kranj, 22. novembra, s svojo dramaturško zgradbo in postavitveno izvirnostjo je na novogoriški premieri doživela bučno odobravanje gledalcev, predvsem mladih, ki so jim vseč inovativne uprizoritvene rešitve, še posebej, če so opremljene z glasbo po njihovem okusu.

Po predstavi so se na odru pojavili, v živo zapeli in zaigrali člani skupine Niet, ki so songe iz predstave posneli tudi na zgoščenko. IK

Potovanje po skrivnostih vesolja

Pester Saturnov sistem lun

Preučevanje Saturnovih lun z vesoljskimi sondami je razkrilo njihove nenavadne in raznolike lastnosti. Povedali smo že, da nekatere manjše lune krožijo v območju obročev in s svojo gravitacijo vplivajo nanje tako, da zadržujejo prašne delce v svojih orbitah. Nenavadno obnašanje so opazili pri lunah Janus in Epimetej, ki sta manjši od 100 km. Njunji orbiti se razlikujeta le za 50 km in si ju vsaka 4 leta izmenjata. Ko sta si najbližje, medsebojni gravitacijski privlak povzroči, da se ena od njiju pospeši in preskoči v višjo orbito, drugemu pa se hitrost zmanjša in pade v nižjo orbito.

Prva velika Saturnova luna se imenuje Mimas, njen premer znaša približno 400 km in se nahaja izven sistema prstanov. Odkril jo je William Herschel leta 1789; po njem se imenuje tudi najbolj opazna tvorba na tej luni. To je velik udarni krater, ki ima skoraj tretjino Mimasovega premera. Prav tako kot naša Luna kaže Mimas Saturnu vedno isto lice. Herschel je zaslužen tudi za odkritje približno 500 km velike lune Enkelad, ki je ena najzanimivejših Saturnovih satelitov. V celoti je prekrito z ledom in najmočnejše odbija Sončevo svetlobo od vseh teles v Osončju. Razpoke in sveže led na površju pričajo o tektonski dejavnosti, ki ga je preoblikovala. Najpomembnejše odkritje na Enkeladu so bili ledeni curki, podobni gejzirjem, ki izhajajo iz okolice južnega pola. Nekaj tega materiala uide njegovi težnosti in se ustavlja šibek Saturnov prstan, označen s črko E. To je dokaz še vedno delujoče ognjeniške dejavnosti. Imenujemo jo kriovulkarnizem, ker iz notranjosti ne

prihaja lava, ampak para, ki zamrzne v ledene kristale. Na Enkeladu ravno tako prihaja do segrevanja zaradi plimskih sil Saturna, na enak način, kot smo to že večkrat opisali pri drugih lunah. Poleg tega pa obstaja še drug vir toplote. Domnevno je to razpad radioaktivnih izotopov v lunini notranjosti. Zaradi Enkeladove kamnite in ledene sestave se je toplota iz razpadov in plimovanja ohranila tako, da sta se

prihodnosti Enkelad ena najpomembnejših ciljev vesoljskih odprav.

Marca 1684 je Giovanni Domenico Cassini hkrati odkril dve Saturnovi luni: Tetis s 1000 km premera in Diono s premerom približno 1100 km. Na njunem ledenem površju je, poleg udarnih kraterjev, vidno delovanje tektonike, ki ju je preoblikovala in obnavljala. Obe imata še spremljevalce. Na isti orbiti sta namreč še

Gejziri na Enkeladu

stalila del kamnitega jedra in spodnja plast ledene skorje ter tvorila ocean tekoče vode pod površino. Ta toplota iz notranjosti še danes žene geološko aktivnost Enkelada.

Po opazovanjih izhajajo prej omenjeni gejzirji iz žepkov pare z visokim tlakom pod površino in so z veliko verjetnostjo povezani z domnevnim podtalnim slanim oceanom. Z razliko od Jupitrove lune Evrope, ki naj bi prav tako imela tekočo vodo pod površjem, je raziskovanje Enkelada lažje. Gejzirji namreč prinašajo material iz globine in ga dvigujejo visoko nad površje lune. Za preučevanje zadostuje, da sonda, ki kroži okrog lune, pelje skozi enega od teh curkov in analizira njegovo sestavo. Ta manevri so s sondo Cassini že opravili in našli organske spojine ter sol, ki kažejo podobno slanost kot zemeljski oceani. Taka kemijska sestava in višja temperatura v bližini gejzirjev nakazuje, da bi se lahko razvile osnovne oblike življenja, podobne tistim, ki so na Zemlji prisotne v globinah morja, ob vročih geotermalnih vrelcih. Zaradi teh domnev bo v

dva manjša satelita v Lagrangevih točkah, to so mesta, kjer se privlačnosti planeta in satelita izenačita in je vsako (manjšo) telo, ki se tam nahaja, ujeto v stabilni orbiti okrog planeta. Tetis ima tako na isti orbiti še luno Telest, ki se giblje 60° pred njo, in Kalipso, 60° za njo. Dionina spremljevalca pa sta Helena in Polidevk.

Prva luna, ki kroži za sistemom prstanov, Rea, je drugi največji Saturnov satelit, vendar je s svojimi 1500 km premera mnogo manj geološko aktiven od manjših lun kot na primer Enkelad. Možno je, da je Rea po svojem nastanku kmalu zamrznila in postala neaktivna. Led na njeni površini je namreč trd kot kamen, kar pričajo tudi kraterji na njej. Ti so precej na gosto posejani, kar dodatno pričča o veliki starosti površine.

Saturnov sistem lun je zelo pester, zato nam bodo nekateri svetovi, ki krožijo okrog tega "gospodarja prstanov", ostali za naslednjic. Med temi je tudi Titan, ki je med najzanimivejšimi telesi našega Osončja.

Andrej Brešan

S 4. strani

Upepeljevanju ...

Upepelitev odstrani vso simboliko, ki jo ima telesni pokop, kakor tudi odvzame pomen vsem častitljivim besedam, ki zaznamujejo telesni pokop: *coemeterium* (it. cimitero), ki pomeni počivališče; *sveta njiva* - kraj, kjer so Bogu posvečeni; *depositio*, ne v fizičnem smislu, da nekoga položimo v zemljo, temveč v pravnem smislu, da so trupla dana v hrambo, da bi bila vrnjena ob dnevu vstajenja. Te simbolne vrednosti so se zdele take močne, da jih je Cerkev sprememnila v teološke vrednosti, tako da je nekdo z zažigom svojega telesa sporočal svojo nevednost. Kot navadno, je zaključek švicarskega misleca zelo trd: "Izguba izvirnosti Cerkev, tudi ko gre za stvari, ki so del dolgega in versko zelo pomenljivega izročila, spada v splošni fenomen prilagoditve svetu, razbarvanju svete, vsiljevanja utilitarizma in omračitev izvirne usode človeka, ki gre onkraj sveta". Če dobro pogledamo, je ta sprememba med najbolj vidnimi, saj je

Cerkev vse od svojih začetkov posnemala Kristusov pokop, čigar telo ni bilo sežgano, ampak z največjo pozornostjo položeno v grob, da bi se tako razlikovala od pogonov. V času preganjanj so mnogi celo tvegali življenje za to, da bi lahko pokopali telesa umrlih bratov po veri. Že leta 637 je tako lahko tretji koncil v Toledu

čeprav je trdila, da upepelitev sama po sebi ne nasprotuje nobeni katoliški verski resnici, v dekretu iz leta 1926 imela to prakso za "brezbožno, škandalozno in hudo zgrešeno". Vse do leta 1983 je tako Zakonik cerkvenega prava določal, da je treba odreči cerkveni pokop vsakomur, ki je določil, da njegovo telo upepelijo, če bi pred smrtjo ne dal kakršnega koli znaka kesanja. Ta sprememba torej ni in ne more biti nekaj majhnega, ampak odpira tudi katoličane svetu, a v smislu, da so

"takšni, kakršni so vsi drugi". Tudi v cerkvenih krogih žal ni več tiste zavesti, kako pomembni so znamenja in simboli ter njihova ohranitev, da bi se ohranila tudi istovetnost, pripadnost neki skupnosti, ki ima svoje izročilo in svoja pravila. Pozabil sem, da je to izročilo postalo odveč - saj pravzaprav še v slovensčini namesto nje uporabljamo raje tujo "tradicija", še to pa v slabšalnem pomeni. Vsa ta znamenja, ki so se jih naši predniki tako strogo držali, niso bila noben farizejski legalizem, ampak znamenje pripadnosti. Kot nas lepo učita še dva velika monoteizma, judovski in muslimanski, je velikokrat skupnost vernih zelo kompaktna zlasti takrat, kadar ni "tako kot vsi ostali".

NOVI
GLASODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.it
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.euTISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasov. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

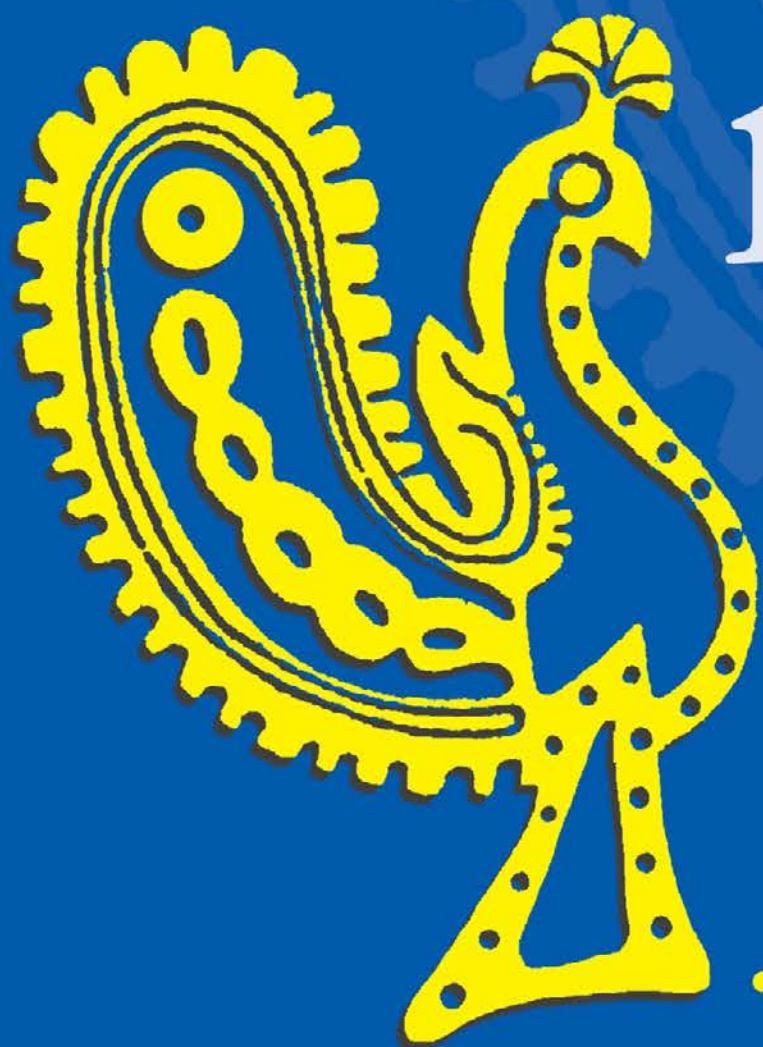
Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 4. decembra, ob 14. uri.

Naj postane NOVI GLAS tudi tvoj Glas!

NOVI GLAS
moj glas
tvoj glas
naš glas
naš glas
naš glas

*primorski
tednik*

Novi naročnik ali tisti, ki podari naročnino na naš tednik novemu naročniku, bo prejel v dar letošnjo knjižno zbirko Goriške Mohorjeve družbe, ki jo sestavljajo naslednje knjige:

- KOLEDAR GMD 2013
- Mariza Perat: GORICA - NJENE ZANIMIVOSTI IN NJEN ČAS
- Doris Jarc: SKRIVNOST NONE GENOVEFE
- Floriana Stefani, Danilo Sedmak: JADRANSKA OAZA

NAROČNINA ZA LETO 2013 ZNAŠA:

za Italijo 45,00 evrov
za Slovenijo 48,00 evrov
za inozemstvo 100,00 evrov

PODPORNA NAROČNINA: 100,00 evrov